

Žmes

REVUE PRE DUCHOVNÝ ŽIVOT

OBSAH:

Ročník III.

1943.

Číslo 6.

Cesty. Müller: Posväcovanie spoločnosti
Habán: Kresťanský život v listu Kris
kňazstva 245. Soukup: Výchova lásky 255. J
hoff: Máriina svätosť 259. Bindáč: Svätý
máš Akvinský a misijná myšlienka 263.
nádeje. Horniak: Na cestu do života 267.
niak: Na obranu vlastnej dôstojnosti 27
všav 280. Život 283. Literatúra 286

Revue SMER.

REDAKTOR: prof. Dr. Inocent Müller, OP.
SPOLUREDAKTOR: P. Aquinas M. Gabura, OP.
SPOLUPRACOVNÍCI: P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP; univ. prof. P. Mag. Garrigou-Lagrange, OP, Rím; univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP, Fribourg; prof. P. Emilián Soukup, OP; univ. prof. Dr. Jozef Búda; univ. prof. MUDr. Jozef Babor; univ. prof. MUDr. Alojz J. Chura; Dr. Pavol Beňuška; prof. Dr. Anton Šurjanský; prof. Dr. Max. Chladný Hanoš; JUDr. Juraj Rajec; Dr. Ján Mastylak, CSSR; prof. Ján Haranta; prof. Juraj Kohút.

Redakcia a administrácia: Trenčín, Nám. sv. Anny 1. Telefon Trenčín 116.

Časopis vychádza prvého každého mesiaca okrem prázdnin. Závierka čísla do 5. v mesiaci. Predplatné na rok 36.50 Ks. Bohoslovci a študenti 25 Ks. Pre Maďarsko 8 Pengő. Číslo šeku revue Smer 6181.

V júli a v auguste Smer nevychádza, preto v týchto mesiacoch nereklamujte. — Cez prázdniny smerista nesmie zabudnúť, že má byť apoštolom nášho hnutia. Rozídete sa po celom Slovensku, medzi priateľmi iste bude reč aj o kultúrnom a náboženstvom hnutí v našej vlasti. Viete dobre, že hnutie smeristické je celoštátne, lebo je katolícko-slovenské. Získajte tomuto hnutiu svojich priateľov, ponúknite im Smer, a ak potrebujete propagačné čísla, napíšte do administrácie; radi vám pošleme toľko čísel, koľko budete potrebovať.

Pred prázdninami vyrovnajte si predplatné priloženými složenkami.

Dakujeme tým smeristom, ktorí pri platení za Výklad Pánovej modlitby poslali aj nadplatky. Boli medzi nimi veľmi štedrými priateľmi našich snáh; tým, aj ostatným všetkým srdečne ďakujeme.

Zmeny adries. Keď oznamujete zmenu adresy, napíšte ponajprv predošlú adresu a potom aj súčasnú.

Posväcovanie spoločnosti.

Dr. Inocent Müller, OP.

3. Posväcovanie priateľstva.

Po rodinných vzťahoch k najvrúcnejším vzťahom v ľudskej spoločnosti zaraďujeme vzťah medzi priateľmi. I tento vzťah musí byť posvätený, musí nám pomáhať rýchlejšie kráčať k životnému cieľu. Načim preto poznať, čo je pravé priateľstvo, kedy je ono prostriedkom na zdokonaľovanie a kedy prekážkou.

a) Podľa svätého Tomáša priateľstvo je vzájomné milovanie, ktoré sa zakladá na nejakom spoločenstve.¹ Je to spoločné nažívanie medzi dvoma dušami, ktoré si chcú dobro. Priateľstvo potom rozdeľujeme podľa rozličných spoločných dobier alebo podľa rozličných cieľov. A tak máme priateľstvo užitočné, tešiace a čestné. Dalej rozdeľujeme priateľstvo podľa rozličných stykov, na ktorých sa priateľstvá zakladajú. Tak máme napríklad priateľstvo medzi pokrvnými, medzi spoluobčanmi alebo pútnikmi. Jedno z nich je založené na sytku prirodzenom, druhé na styku občianskom alebo pútnickom.² Priateľstvo napokon menujeme prirodzeným, keď ide o dobrá čisto prirodzené, s ktorými sa rozdeľujú. Priateľstvo nadprirodzené je zasa vzájomné milovanie dvoch alebo viacerých duší v Bohu a pre Boha, lebo si pomáhajú udržať a zdokonaľiť v sebe život boží. Posledný cieľ takého priateľstva je božia sláva, cieľ bezprostredný je zasa duchovný pokrok milujúcich sa.

Naprirodzené priateľstvo vylučuje závišť, žiarlivosť, čo zvyčajne býva pri čisto smyselnom priateľstve. Je to priateľstvo pevne vy-

¹ Suma teol. I-II, ot. 65, čl. 5; II-II, ot. 23, č. 1 a 5.

² Suma teol. II-II, ot. 23, čl. 1 k 3 a čl. 5.

rovnané, lebo sa zakladá na láske božej, preto sa zúčastňuje aj na božej nemeniteľnosti. Ďalej je to priateľstvo premyslene múdre, ktoré nevyhľadáva dôverné smyselné prejavy, ale je plné úctivosti a primeranej odmeranosti, lebo túži iba po duchovnom spoločenstve priateľa. Odmeranosť nadprirodzeného priateľstva nie je prekážkou dôvernosti, lebo ľudia, čo sa nadprirodzene milujú, uctievať v sebe navzájom odraz božích dokonalostí a na tomto základe ich priateľstvo stáva sa vždy dôvernejším. Zdôverujú sa so svojimi myšlienkami, plánmi, s túžbou po dokonalosti, preto sa neboja voľne napomínať. Takýto človek nežiarli, keď vidí, že jeho priateľ má aj iných priateľov; naopak, teší sa z ďalšieho dobrého priateľa. Takéto priateľstvo bolo medzi Pánom Ježišom a svätým Jánom.³ Svätý Pavol tiež mal priateľov, ktorých úprimne miloval; trpel, keď ich nevidel, a tešil sa, keď sa s nimi stretol. Napríklad píše,⁴ že nemal pokoja vo svojom duchu, lebo nenašiel Tita, svojho brata, a zasa veľmi sa potešil príchodom Titovým.⁵ Mimoriadnou láskou miloval Timoteja ako svojho najlepšieho, najvernejšieho a najoddanejšieho spolupracovníka; preto o ňom píše: „Timotej, môj pomocník... môj syn premilený, môj brat, Timotej, môj najmilší syn.“⁶ A z dejín božích služobníkov vieme, že takéto priateľstvo bolo aj medzi nimi.

Z tohto vyplýva, že kresťanské priateľstvo je veľmi užitočné z nasledujúcich dôvodov:

Každý človek túži otvoriť svoje srdce, svoju dušu niekomu, komu úplne dôveruje. Môže to byť aj duchovný vodca, ale nie vždy. Jeho otcovské priateľstvo nie je vždy bratským, sesterským priateľstvom, ktoré hľadáme. Hľadáme človeka, ktorý by bol taký, akí sme my. s ktorým by sme mohli celkom slobodne rozprávať. A keď ho nenájdeme, je veľké nebez-

³ Ján 13, 23.

⁴ 2 Kor. 2, 13.

⁵ 2 Kor. 7, 6, 13.

⁶ Rim. 16, 21; 1 Kor. 4, 17; 2 Kor. 1, 1; 1 Tim. 1, 2.

pečenstvo, že otvoríme svoje srdce osobe, ktorá si to nezaslúži a ktorá nám môže škodiť. To isté sa môže stať, keď človek našiel priateľa, s ktorým sa takrečeno rozdelil o svoje „ja“, a ten ho naraz sklame, ukáže sa iným, ako bol na začiatku. Toto sklamanie býva v mnohých prípadoch príčinou ťažkých pokleskov a duševnej trpkosti.

Dobrý priateľ je tiež dôverný radca, ktorému radi predložíme svoje pochybnosti a ťažkosti, aby nám ich pomohol rozriešiť. On nás tiež múdro napomína, keď vidí, čo konáme. Úprimne nám povie, čo o nás iní vravia, ako o nás smýšľa okolie, aby sme sa nedopúšťali neopatrných činov z nevedomosti.

Napokon dobrý priateľ vie človeka aj potešiť, blahosklonne vypočuje naše sťažnosti a bolesti a nájde vždy útešné a povzbudzujúce slová.

Takýto druh priateľstva môže byť aj medzi ľuďmi, čo žijú v kňazskej alebo v rehoľnej spoločnosti. Pravda, akési prílišné prilipnutie jedného člena k druhému mohlo by porušiť vospolnú lásku a mohlo by byť príčinou akejsi žiarlivosti. Ale keď toto priateľstvo je naozaj čisto nadprirodzené a v medziach, ktoré určia predstavení, môže byť užitočné pre kňaza aj rehoľníka, lebo aj ten potrebuje človeka, ktorý mu vie poradiť, potešiť ho a napomenúť. V každom prípade načim dbať, aby v týchto spoločnostiach sa nezakorenilo zlé priateľstvo.

b) Nesprávne priateľstvo sa zakladá na smyselných, ľahkovážnych vlastnostiach osoby, ktorej prítomnosť práve pre tieto vlastnosti je nám milá a príjemná. V koreni je to nezriadené sebecko, lebo milujeme niekoho len preto, že sa cítime v jeho prítomnosti dobre. Radi mu poslúžime, ale to zasa preto, aby sme si ho bližšie pripútali k sebe. Ba sú ľudia, čo žijú duchovným životom a slúžia nevedomky iným nie preto, že ich milujú, lež preto, aby ich nepriamo naklonili prijať svoje názory.

Svätý František Salezský rozlišuje tri druhy nesprávneho priateľstva: Priateľstvo telesné, ktorým vyhľadávame telesné rozkoše. Priateľstvo smyselné, ktoré túži iba po vonkajších smyselných vlastnostiach, ako napríklad vidieť krásu, počuť pekný hlas a podobne. Napokon priateľstvo ľahkovážne, založené na vlastnostiach, ktoré malí Tudia pomenovali ctnosťami a dokonalosťou, napríklad pekne tancovať, pekne sa obliekať, mať peknú tvár atď. Táto náklonnosť začne sa zjavovať u človeka vo veku telesného dozrievania, keď každý človek túži po tom, aby miloval a bol milovaný. Neraz je prejavom sexuálneho vybočenia a v jednotlivých prípadoch zjavuje sa aj u starších Tudi. Smyselné priateľstvo poznáme podľa týchto známk:

Keďže je prirodzeným prejavom pudu, ktorý vzniká tiež z prirodzenej sympatie, prejavuje sa rýchle a silne, niekedy s živými, vášnivými hnutiami. Ďalej, rozvíja sa zvyčajne pri príliš dôverných rozhovoroch a hlbokých pohľadoch, ktoré bývajú často nebezpečné. A koniec toho všetkého je, že priateľ si robí výlučný nárok na priateľa, sľubujú si večnú vernosť v priateľstve, ale keď príde iný takýto priateľ, prvé večné priateľstvo sa končí.

Priateľstvo, postavené na tomto základe, je mnohorako nebezpečné. Veď Boh nemiluje rozdvojené srdce, preto začne človeka vnútorne napomínať. Keď neposlúchne, vzdiali sa od neho, človek stráca duševný pokoj, stráca spolu chuť k duchovnému životu a k práci. Myslí často na neprítomného priateľa, preto sa nevie dôkladne sústrediť na veci vyššie a vznešenejšie. Smyslovosť začne vífaziť nad vôľou, a tu sa začínajú pokušenia proti čistote. Priatelia si myslia, že priateľstvo im dáva určité práva, stáva sa podozrivé, lebo sú v blízkom nebezpečenstve hriechu.

Proti tomu načim bojovať hneď zo začiatku, kým srastnutie srdca nie je ešte hlboké a s každou nedbalosťou sveriť sa spovedníkovi. Treba vyhýbať nielen rozhovorom s priateľom, lež aj dobrovoľným myšlienkam na neho. K tomu pomáha sústredenie sa na stavovské povinnosti a častejšia úvaha o tom, že jediný, čo si zasiúži celé naše srdce a na koho stále môžeme myslieť, je nekonečný Boh.

c) Stáva sa dosť často, že v priateľstve je akási smes prirodzenej lásky s nadprirodzenou. Chceme naozaj priateľovi dobro nadprirodzené, ale súčasne túžime po ňom, chceme s ním rozprávať, trpíme, keď ho nevidíme. V takom prípade treba dávať pozor na srdce, aby neskĺzlo na cestu čisto smyselného priateľstva.

Keď v priateľstve prevláda prvok nadprirodzený, vyhneme častým rozhovorom a aspoň na čas ich obmedzíme, lebo takto staneme sa pánmi smyslovosti a odstránime nebezpečenstvo postupného prichyľovania sa k smyselnej láske. Keď prevláda prvok smyslový v priateľstve, tu aspoň na čas načim pretrhnúť každý styk s priateľom. Takto schladne oheň smyslovosti a priateľské styky nadviažu sa až potom, keď v duši zavládne pokoj. Tieto nové styky po určitej prestávke budú mať celkom iný ráz, budú čistejšie a posväcujúcejšie.

V každom prípade treba si uvedomovať, že priateľa máme milovať v Bohu a pre Boha, a takto pokušenie stane sa pre nás príležitosťou k víťazstvu.⁷

Kresťanský život v lisku Kristovho kňazstva.

P. Mag. Dr. Metod Habáň, OP.

Kristus-Veľkňaz uskutočnil dielo svojho života a smrti, a keďže je „bohatý na milosrden-

⁷ Kempenský: O nasledovaní Krista, hl. 7 a 8.

stvo a pre veľkú lásku, ktorou nás miloval", umožňuje nám privlastniť si a uskutočniť na sebe, čo on uskutočnil. Kresťanský život je celý odiaty a zahalený do lisku Kristovho diela, ktorého múdrosťou a milosťou náš život sa premeňuje v cestu a prípravu na účasť na večnom a oslávenom živote Kristovom. Kristovo kňazstvo má svoje rozličné obdobia a rozličné funkcie, sebaobetovanie Kristovo sa prejavuje v jeho detstve aj v jeho učiteľskom živote, lež všetko speje k vrcholnému bodu Kristovho života, k jeho utrpeniu a obetovaniu na kríži. Tam bol Kristus veľkňazom a spolu obetou. Kresťanský život čerpá a rastie pri kňazskom zdroji Kristovom, prechádza svojimi obdobiami, aby dospel k vrcholu svojho spoluobetovania a spoluobety s Kristom. Kristus všetko vykonal a dokončil dielo posvätenia týmto najvyšším úkonom kňazstva: „Dokonané je“; kresťan v jednote s Kristom začína a zdokonaľuje svoj duchovný život pri zdroji účinkov Kristovho kňazstva, v jeho obeti.

Kňazský úkon Kristov *Sacerdos et victima* na Kalvárii sa obnovuje a predlžuje do nesmiernych diaľav vekov, národov a jednotlivcov. Získaný poklad vykúpenia a oslobodenia od hriechov a posvätenie milosťou, v ktorom je moc a sila všetko spasíť, obnoviť a oživiť (*sanctificat, vivificat, benedicit et orae-stat nobis*), stále prisvojuje a rozdeľuje veriacim. „Z jeho plnosti všetci sme prijali.“

Toto rozdeľovanie Kristus-Veľkňaz tak zariadil, že sviatosťne obnovuje sa aj jeho obeta, aj plnosť milosti dáva sa sviatosťným posväcovaním duší sedmorým prameňom svätých sviatosťí. Kristus chce, aby jeho kňazské úkony sa opakovali a obnovovali v Cirkvi. Cirkev dostáva prostriedky a moc rozdeľovať Kristove zásluhy, privlastňovať ich dušiam a takto posväcovať Kristovu rodinu, aby prišla k plnosti, ktorú jej určil Kristus. „Nie je iného mena,

ktoré by bolo dané ľuďom, skrze ktoré by mohli byť spasení, iba meno Pána nášho Ježiša Krista." Každý nový krok v duchovnom živote vyžaduje spojenie s obetou a s ovocím obety Kristovej. Svätý Tomáš vyjadruje toto pôsobenie stále obnovovaného a živého kňazstva Kristovho v Cirkvi tak, že Kristus otvoril svojím kňazstvom nový ritus vitae christianae, nový spôsob kresťanského života; život má byť slávnostný obrad, ktorým sa vzdáva Bohu nový, dokonalý kult, nová, dokonalá česť a sláva, ktorá mu patrí. Takto Kristus vracia ľudstvo k tomu, z čoho vypadlo svojou vzburou a hriechom. Obnovuje pomer plný dôvery medzi človekom a Bohom Otcom. „Máme teda dôveru pri vchode do svätyne skrze krv Kristovu." Kristus otvoril novú cestu, plnú života, a ide s nami a vedie nás k vyplneniu cieľov a smyslu nášho prebývania na zemi. „Dať Bohu, čo je božie", česť a slávu, ktorá mu patrí pre jeho svrchované panstvo a moc, ktorou nás stvoril a určil pre seba. „Pristúpme teda s dôverou, s úprimným srdcom k svojmu Veľkňazovi Kristu, očistení a s plnou vierou; držíme sa pevnej a nevývratnej nádeje. Verný je ten, ktorý sľúbil a ktorý sa nás ujal ako Veľkňaz a vedie nás k pravému životnému cieľu."

Cirkev je odiata Kristovým kňazstvom.

Kristus, vstúpiac na nebesá do svojej slávy, neopustil ľudstvo, s ktorým je tak úzko spojený. Pred Otcovou tvárou slávi svojou ľudskou oslávenou prirodzenosťou oslavujúcu slávnosť večnosti, ktorá oblažuje anjelov a svätých. Stále ukazuje rany svojho vykúpenia Otcovi, a tak zvečňuje úkon zadosťučinenia, vďaky, chvály čiže úkony svojho kňazstva. Väčšina liturgie Krista Baránka v sláve má svoju ozvenu v Kristovom diele na zemi, v Cirkvi, v ktorej ďalej pôsobí, lebo ju učinil nástrojom posväcovania svojho ľudu na zemi, putujúceho vo

vyhnanstve. Cirkev svätá je pokračovaním Krista: „Ako mňa poslal Otec, tak aj ja posielam vás.“ Z plnosti svojej moci, ktorá mu bola daná na nebi aj na zemi, dáva účasť svojej Cirkvi, a to tú moc, ktorú potrebuje, aby poučovala, posväcovala, odpúšťala hriechy, slávila jeho obeť, aby sa modlila, aby bola jedno, ako Kristus a Otec sú jedno. Cirkev má rovnakú úlohu s Kristom, t. j. má posväcovať ľud a viesť ho k Otcovi k novej službe svätosti a spravodlivosti a pripravovať ho na večný život. Vždy a všade vydáva svedectvo pravde, obetuje Bohu najmilšiu obeť a stále obnovuje prerušovaný pomer medzi človekom a Bohom.

Vo svätej Cirkvi všetci veriaci, čo krstom boli privtelení k mystickému telu Kristovmu, vstupujú do týchto nových vzťahov človeka k Bohu. Svätý Pavol vraví: „Už nie ste hostia a cudzinci, ale ste spolumeštania svätých a domáci boží, vystavení na základe apoštolov a prorokov, na samom hlavnom uholnom kameni Kristu Ježišovi, na ktorom celá budova vystavená rastie vo svätý chrám v Pánovi, na ktorom aj vy ste spolu vystavení za príbytok boží v Duchu.“¹

Z Kristovho umučenia a vykúpenia vychádza Cirkev ako nevesta Kristova, a to Cirkev aj svojim učením a múdrosťou aj svojim hierarchickým zriadením, so svojimi sviatosťami a spevmi, ktoré majú v sebe ozvenu vyhnanstva a plačúceho údolia tejto zeme; Cirkev hlásaním božieho slova, s duchovnou správou, s modlitbami a bedlením, s pôstmi a kajúcimi skutkami, sprevádza ľudský život slzami ľútosťi a túžby, pokáním a čistotou srdca.

Cirkev pripojuje Kristu nové údy všetkých vekov a národov, stavia Krista v dušiach a spolu stavia a rozširuje rozmery duší podľa Krista a v Kristu. Ľudské duše majú konať a žiť podľa

¹ Ef. 2, 19—22.

Krista, podľa šírky, výšky a dĺžky jeho múdrosti a lásky; majú konať veľkodušné, ba až hrdinské úkony Kristove, lebo v tom všetkom sú pripojení ku Kristu, čerpajú Kristovu silu a život Kristov. „Ako ja žijem skrze Otca, tak aj ten, kto mňa bude požívať, bude žiť skrze mňa.“ Sviatosťné požívanie Krista je jedna z najdokonalejších foriem života a posvätenia z Krista, ale nie je jediná. Aj liturgické modlitby Cirkvi, žehnaní a iné sviatosti, aj odpustky Cirkvi, ktoré udeľuje z moci Kristovej: „Čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané aj na nebi; čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi“; to všetko rozširuje dušu v Kristu a dodáva jej možnosť žiť a trpieť ako Kristus a oslavovať Otca, ako Kristus činil. Cirkev je teda posvätný chrám na zemi, v ktorom sa pokračuje posvätnými úkonmi aj životom v oslave Najvyššieho: „Ty jediný si Pán, Ty jediný si Najvyšší.“

Cirkev svätá vykonáva tieto vznešené funkcie Kristove, čiže dostala autoritu a moc pokračovať v živote Kristovho kňazstva; preto Cirkev plným právom zastupuje Krista. Kristus rozdáva dielo a ovocie vykúpenia skrze Cirkev, skrze ľudí, ktorým dáva svoje poslanie a posvätenie ako skrze viditeľný nástroj, stály, pevný, nemeniaci sa nástroj svojho milosrdenstva a svojej lásky.

Boh vo svojich úmysloch to tak zariadil, že ľudia, poverení jeho mocou a poslaním, stali sa nástrojmi jeho večných zámerov a nástrojmi posvätenia. Tak sa Kristus prispôbil ľudskej prirodzenosti, ako sa prispôbil človeku, keď jeho prirodzenosť vzal na seba. K Cirkvi patria ľudia; preto chcel, aby ho ľudia zastupovali na zemi, a sám ostáva hlavou Cirkvi v sláve svojho Otca. Kristus volá, posväcuje a obdarúva mocou kňazstva ľudí skrze Cirkev, ktorej to sveril a rozkázal: „Toto činite na moje pamiatku. Ja som s vami po všetky dni, až po sko-

nanie sveta." Cirkvi dáva svätého Ducha, aby ju viedol, riadil a spravoval ako vo viditeľnej hlave Petrovej, tak aj v hierarchii a vo veriacich. Kristus rozčlenil údy svojho mystického tela Cirkvi, z ktorých jedným dáva moc a poslanie vykonávať funkcie svojho kňazstva a prijímať ovocie vykúpenia, iným zasa spolu sa zúčastniť na kňazských úkonoch Kristových a mať podiel na ovocí modlitieb a Kristových sviatostí. Kňazi Kristovej Cirkvi majú na sebe dvojakú pečať: ľudskú a Kristovu. Ako kňazi pracujú a zastupujú Krista: „Nech na nás človek tak hľadá ako služobníkov Kristových a správcov tajomstiev božích.”²

Apoštoli po nanebevstúpení Pánovom, keď prijali Ducha svätého, dávajú sa do roboty, a z dejín ich života vidíme, že obetujú obetu Kristovu, hlásajú božie slovo, skladajú ruky, aby udeľovali svätého Ducha pokrstným, krstia v mene Otca i Syna i Ducha svätého, svätia ďalších diakonov a kňazov, olejom mažú chorých a modlia sa nad nimi a sviatostne posväcujú manželstvo; konajú úkony Kristovho kňazstva a rozširujú v dušiach kráľovstvo Kristovho pokoja. „Opus Dei perficitur.”

Cirkev dedí Kristovo kňazstvo a z plnosti svojej dôstojnosti vykonáva Kristove funkcie, aby mystické telo Kristovo, všetci veriaci, rástli po zrelosť svojho duchovného veku, k dokonalosti a svätosti života.

Čakatelia kňazstva sú volaní k vznešenosti a k účasti na dôstojnosti Kristovho kňazstva v Cirkvi, aby zaujali miesto „rozdavačov Kristových tajomstiev”. Aká vznešená aspirácia, pochádzajúca z vnútorného hlasu Ducha svätého a z volania Cirkvi! Nieto väčšieho a vyššieho zamestnania nad kňazské funkcie Kristovej Cirkvi. Takto užšie vchádzame do jednoty s Kristom, do jeho dôverného života, do jeho

² 1 Kor. 4. 1.

úmyslov a vykupiteľského diela a tým aj do dôverného spojenia s ľudskými dušami v Kristovom kráľovstve. Kňaz sa stáva zástupcom ľudu, prostredníkom medzi Bohom a ľuďmi z Kristovho poverenia a spolu a hlavne zástupcom Kristovým, „sacerdos alter Christus”. Nižaké ľudské zamestnanie, nijaký veľkolepý svetský odev sa nevyrovná ani v najmenšom odblesku žiare a krásy z večnosti, ktorú má kňazstvo Cirkvi. Preto Cirkev chce, aby nositelia kňazstva boli oddelení aj vonkajšími znakmi od iných pre úctu a aby sa lišili najmä vážnym životom a správaním od osôb, čo slúžia svetu a jeho záujmom. Dôstojnosť a veľkosť kňazstva to odôvodňuje.

Oslobodzujúci ráz liturgie.

Kresťan, pripodobnený Kristu svojim krstným charakterom a rozšírením tejto podobnosti v birmovaní (charaktery sú totiž účasťou v dušiach veriacich na Kristovom kňazstve), je obrnený a postavený na stráž proti všetkým túžbam telesným a svetským, proti sklonu pripodobniť sa svetu. Vplyv tela a sveta je vábivý a silný. Znamenie ukrižovaného Krista jednostaj pripomína, že je s Kristom ukrižovaný. Tým väčšmi to platí o charaktere svätenia kňazstva. Kresťania sú teda spolu vedení posvätným hierarchickým rázom v Cirkvi k jednote života s Kristom. Kresťan má podiel na hierarchickom zriadení Cirkvi, lebo sa zúčastňuje v Kristovej obete a na sviatosťnom živote Cirkvi. Na to dostávajú moc zo svätého krstu, lebo sú spojení s Kristom-Veľkňazom.

Aj vo veriacich je priama závislosť a to sviatosťnými charaktermi a milosťou od Kristovho kňazstva; táto závislosť sa rozširuje do duší tak, že modlitby veriacich sú závislé od modlitby Cirkvi (veriaci majú sa modliť spolu s Cirkvou — s Kristom), súkromný duchovný život, najmä pestovanie a vzrast nadprirodze-

ných ctností (viery, nádeje, lásky, statočnosti, rozumnosti, miernosti, spravodlivosti atď.) je závislý od obety a sviatosti Cirkvi. Duchovný život totiž rastie a vzmáha sa pri sviatostných prameňoch milosti, v liturgických modlitbách a v sjednotení mysle a srdca s Veľkňazom-Kristom a Cirkvou. Cirkev žije životom viery, to jest nadprirodzeného poznania Boha, životom nádeje, ktorý kotví v nekonečnej božej добрote, a životom lásky, milujúcej Boha ako najväčšie dobro: „Mihi adhaerere Deo bonum est.”

Cirkev žije z tohto slova, ktoré zaujíma Boha a vylučuje všetko, čo je mimo Boha, ako nepatrné a úbohé, čo nestačí na uspokojenie Tudskej duše. Preto je jasné, že duchovný život nemôže inde rásť, ako na pôde Cirkvi, ktorá napomáha dušiam k účasti na večnom živote skrze sviatostné pramene. Nijaká iná priesada, ktorú neštepil nebeský Otec, nemôže rásť ani prinášať plody. Preto závislosť nášho posvätenia od Veľkňaza-Krista skrze Cirkev je nesmierne vznešená, pomáha nám dostať sa z úzkosti vlastnej úbohosti do rozmerov lásky a života božích dietok.

Cirkev teda verne obnovuje pamiatku na svojho ženícha Krista, ktorý jej prikázal: „Toto čiňte na moju pamiatku!” Všetko, čo vykonáva Cirkev, nesie na sebe Kristove stopy, hlboko zapísané do pamäti a do srdca Cirkvi z prvého Kristovho liturgického úkonu na Zelený štvrtok, v predvečer jeho utrpenia. Všetko je označené pamiatkou obety a Kristovho utrpenia. Vernosť pamiatky na Krista zahrnuje v Cirkvi aj denné posvätné čítanie epištoly a evanjelia pri obete svätej omše, aj až najmenšie podrobnosti, zaznamenané očitými svedkami, ktoré Cirkev denne opakuje: „Vzal chlieb do svojich svätých rúk, požehnal, lámal a riekol: Vezmite a jedzte...; podobne i kalich: Vezmite a pite, toto je moja krv.”

Táto živá pamiatka Cirkvi a vernosť vedie celý život Cirkvi a jej údov. Preto Cirkev nie je smutná vo svojom vdovstve tu na zemi, hoci oslávená prítomnosť ženícha Krista tu nie je; jednako nie je bez jeho prítomnosti, jeho života a jeho posvätenia. Vigílie a sviatky Cirkvi sú živé pamiatky, obnovujúce Krista, ktoré rozdávať oslobodzujúcu silu a milosť Kristovu. Najmä obeta Cirkvi je totožná s obetou Kristovou na križi.

Cirkevné obrady majú živú účinnosť, kňazstvo Kristovo v Cirkvi je zdroj jej všetkých úkonov; tie nám umožňujú vojsť do chrámu života a svätosti Kristovej; Cirkev reprodukuje Krista, obnovuje stavy jeho života, utrpenia, smrti a vzkriesenia a dáva možnosť z nich žiť a uzdravovať sa: „Lebo sila z neho (Krista) vychádza a uzdravovala všetkých.“

Hoci historický, pozemský život Krista je vzdialený, nie sú vzdialené účinky jeho života a smrti. Všetko, čo Cirkev koná, je duch a život. Život Cirkvi a všetkých jej údov, kňazov aj veriacich, zúčastňuje sa na večnej činnosti božej: „Môj Otec až dosiaľ pôsobí, aj ja pôsobím“, vraví Kristus.

Uprostred zmätkov a nozemských žiadostí duša, unavená neistotou a slabosťou, má sa naučiť voľiť a rozhodovať. Tu je pravý prameň sily vôle. V kresťanskom živote musí prevládať sila rozhodovania vôle nad ľahkou a nestálou menlivosťou citov, vášni a nálad. Boží služobník je pevný vo vôle, zakotvenej nádejou a láskou v Bohu. Najlepšia, najjemnejšia a najhlbšia radosť je možná iba na pôde Cirkvi, v lone jej života. Všetko, čo prýšťa z Cirkvi, je rýdze a čisté, preto aj radostný život z kňazstva Cirkvi je rýdzy, pravdivý a čistý. Z obety Cirkvi obnovuje sa jej večná mladosť aj v ľudských dušiach, jej veľká radosť, často plesajúca v chválospevoch a hymnoch, a šíri sa ako vôňa („unxit me oleo laeti-

tiae"). Zo vzťahu Cirkvi k Veľkňazovi Kristu vyplýva aj rýdza a čistá viera, že nemôže podľahnúť iným náukám, rodiacim sa mimo pôdy Cirkvi ako rozkladné plevy: „Ja som s vami po všetky dni až po skonanie sveta.” Cirkev svojím rýdzim svetlom viery, z účasti na božej pravde, obnovuje svetlo v dušiach a rozširuje ho v nich, takže vzniká v ožiarených dušiach nové poznanie Boha aj sveta; majú nový pohľad a videnie života: „Blahoslavení plačúci, lebo budú potešení; blahoslavení, ktorí lačnejú a smädia po spravodlivosti, lebo budú nasýtení.” Cirkev je oblečená do novej krásy a celá je predmetom božieho zaľúbenia až po najmenšie podrobnosti. Duch svätý ju obdivuje ako kráľovnú, stojacu pri Kristu-Ženíchovi a odiatu jeho veľkolepou svätosťou až po zlaté ozdoby jeho kňazského rúcha. Cirkev žije Kristovým životom, dýcha večnou láskou, je vedená božou múdrosťou. Liturgia nás uvádza do života a k účasti na týchto drahocenných božích daroch. Do Kristovho svetla a do požehnania Cirkvev zahrnuje aj množstvo hmotných vecí, aby všetko slúžilo človeku na jeho posvätenie. Sila obety rozlieva sa aj na stvorené veci: samo stvorenie bude oslobodené z otroctva porušenia a povýšené do slobody božích dietok. Aby človek nebol otrokom stvorených vecí a telesných náklonností, preto aj stvorené veci Cirkvev žehná, aby ostaly závislé od oslobodzujúcej obety Kristovej. Ako slnečné lúče sa rozprestierajú na zem, tak zaujíma duševný priestor posväcujúci a oslobodzujúci jas obety Kristovej, otvorenej Cirkvi. „Sme kráľovský národ kňazský”; prečo teda ľudia žijú takým úbohým, vyhnaneckým životom? „Už nie ste vyhnanci a cudzinci, lež občania boží, dôverníci boží. Podobné je kráľovstvo nebeské pokladu, skrytému na roli, ktorý keď človek nájde, ukryje a od radosti nad ním ide a predá všetko, čo má, a kúpi tú roľu.”

Výchova lásky.

Teol. prof. P. Emilián Soukup, OP.

Nebolo treba dlhého času, aby v kresťanstve poznali význam a dosah prikázania, ktoré božský Spasiteľ nazval prvým a najväčším, prikázanie svätej lásky. Pravda, dané je dvojaké prikázanie, ale zasa len jedno, lebo láska k bližnému v kresťanstve tiež musí byť svätá, to jest odbleskom lásky k Bohu, a musí mať všetky vlastnosti a črty tejto lásky. V kresťanstve poznali, že toto prikázanie je božsky dokonalé zjednodušenie života v náboženstve, aj všetkých jeho úloh; ale tiež poznali, že je to najhlavnejšia a najvyššia požiadavka náboženského života kresťanského. Keď svätý apoštol Pavol povedal, že nič nie je, ak nemá lásky, kresťanská skúsenosť doplnila jeho slová, že duša má naozaj všetko, ak má lásku. Posledné slovo povedal pápež Beňadik XIV., že láska je rozhodujúca a určujúca známka kresťanskej svätosti; láska, ktorá v ochote a radosti a dôslednosti pri každej príležitosti prejaví sa nadpriemerným činom.

Prirodzená láska potrebuje v prirodzenom ľudskom živote veľkú duševnú výchovu a má oveľa viacej znetvorenín ako ideálov, v ktorých sa uskutoční celá krása ľudskej lásky; omnoho väčšia ťažkosť musí nastať pri láske takej vysokej a tak hlboko zasahujúcej do ľudského života, ako svätá láska. Vtelený Boží Syn, pravda, hneď troma dôvodmi ukazoval zreteľne cestu výchovy svätej lásky. Prikázanie svätej lásky odôvodnil skutočnosťou, že sme božie dietky, že máme povinnosť podobnosti života s Otcom, že máme povinnosť ísť za vzorom Ježišom Kristom, ktorého život aj smrť boli rýdza lásky, najdokonalejšie uskutočnená. Ale to trojaké odôvodnenie neprenikne tak ľahko každá duša, bo na to sa vyžaduje istý stupeň premýšľania, aby si človek uvedomil ich vá-

bivé krásy a závažné povinnosti. Aj tu bol potrebný ľudský príklad, na ktorom by bolo vidno uskutočnenie trojice, ktorú božský Spasiteľ naznačoval. V tom je najväčší a tiež hlavný význam svätých v kresťanskom živote. Jeden Duch pracoval vo všetkých a pracoval jednotne. Na nich vidíme skutočnosť aj cestu ku skutočnosti.

Skutočnosť je napríklad vyjadrená v živote ctihodnej Márie od Vtelenia: „Často ešte o polnoci bola celkom sama (spravovala obchod svojho príbuzného) v prístave na rieke Loire. Námorníci, nosiči, vozári, záprah ťažkých koní tvorili okolo nej v mútnom svetle prístavných lúčnych nevyliciteľný zmätok a ruch. Ona všetko spravuje, a jednako jej duša je pritom zaujatá Bohom a naplnená svätými myšlienkami.“ Pravá kresťanská duša usiluje, musí usilovať aspoň o tieň takej skutočnosti. V tom úsilí by prišli neprekonateľné pochybnosti, keby nebolo príkladu svätých, ukazujúcich cestu. Tými príkladmi alebo dôsledkami tých príkladov prekonávame pochybnosti či už o spôsobe lásky alebo o hľadaní spôsobov, ktoré by zabránili jednotvárnosti, ktorá aj vo svätej láske je vražedná.

Auguste Saudreau badá v živote svätých osmoraký prejav svätej lásky. Pravda, u svätých sú to vrcholy, ale vrcholy vábivé aj schodné. Podľa neho sú tu zostavené tieto plamene lásky, nie v celej svojej vrcholnosti, ale hlavne vo svojej schodnosti a vábivosti, ako môžu byť prístupné každému hľadajúcemu kresťanskému srdcu.

1. **Láska záľubná.** Je prvým dôsledkom viery, rastúcej v srdci. Čím viacej duša poznáva, tým viacej ju teší myslieť na takeho milého Boha. Čím viacej poznáva, tým väčší obdiv a väčšie šťastie pociťuje z takeho svojho Boha. Záľuba v Bohu a vo všetkom, čo

Bohu môžeme dávať, v každej myšlienke a v každej krásnej reči o Bohu.

2. **Láska kajúca.** Svätá Terézia píše v Hrade duše: „Duša by chcela mať tisíc životov, aby ich všetky obetovala Bohu; má nezhasiteľný smäd po kajúcich skutkoch, všetko je jej málo, bo pre svoju prudkú lásku zabúda na pocity bolesti.“ O svätej Margite Alacoque je tiež napísané, že Pán jej povedal: „Tento ustavičný hlad utrpenia má uctievať utrpenie, ktoré som ja znášal, aby som oslávil svojho nebeského Otca.“ A tretia složka kajúcej lásky je veľmi silné vedomie špatnosti aj najmenšieho hriechu. Láska kajúca miluje, uctieva a očisťuje.

3. **Láska súladná.** Láska, ktorá je zdanlivo bez túžob, je bez vyslovovaných túžob, ktorej nezáleží tak na vlastných citoch nadšenia alebo opustenosti, ani na výraze citov, ako na shode s božou vôľou, s želaním božieho srdca, na vedomí, že je vonkoncom božia. To je loptička, ktorou chcela byť svätá Terézia Ježiškova; a mnohým dobrým dušiam bude sa vidieť blízky vyznanie ctihodnej Márie od Vtelenia: „Moja duša sa stáva jednoducho jednoduchšou vo svojich prejavoch. Na dne môjho srdca znejú slová: Môj Bože, môj Bože! To je moja výživa, bez akéhokoľvek citu alebo slova.“

4. **Láska dychtivá.** Dychtivosť duše je rozniecovaná vedomím nedokonalého sjednotenia s Bohom v pozemskom živote a živelnou túžbou srdca po nakoľko možno najväčšom sjednotení. Svätá Margita Alacoque presne rozložila túto dychtivosť slovami: „Svätá láska rozniecuje v mojom srdci trojakú túžbu, ktorá ma neprestajne mučí: trpieť, prijímať Eucharistiю, umrieť, aby som s ním bola navždy spojená.“ A v ktoromsi liste píše, že túžba po prijímaní Eucharistie je prameňom oboch ostatných: „Keby som mala ísť bosky cez plamene,

táto bolesť by nebola nič proti bolesti z chýbania Eucharistie."

5. **Láska oblažujúca.** V reči svätých volá sa láska poživajúca alebo láska spojená. Sú to chvíle blaženej duševnej sobranosti, o ktorých píše svätá Veronika Juliani: „Pri veľmi hlbokoj sobranosti duša cíti, že všetky jej mohutnosti sú v Bohu, duša nič nevie o tele. Tu sa jej vidí, že je taká sjednotená so svojim nebeským Snúbencom, že ani nemyslí, ani netuži, je v hlbokom pokoji. Nevie o tom hovoriť ani písať. Duša ostáva toľme ponorená do božskej lásky, že pre blaho je temer bez seba; nehovorí, a predsa všetko v nej vraví o vedomí lásky."

6. **Láska horlivá.** Veľmi prístupne o nej píše ctihodná Mária Celesta, keď v túžbe po príchode božieho kráľovstva do duší takto sa modlí k Pánu Ježišovi: „Citím, že si mi do hrude dal svoje srdce; že moje srdce splynulo ako vosk s tvojím. Tvoje srdce obsahuje všetky duše, ktoré si stvoril a vykúpil. Moje srdce je s nimi vo tvojom. V mojom srdci sú zapísané duše všetkých ľudí, mojich bratov. Odvtedy, čo som sa s nimi spojila vo tvojom srdci, ustavične volám k tebe, Pán môj, aby si ich zachránil. Moja duša neprestajne vzdychá k tebe v každom čase, odporúčajúc ti raz svojich drahých bratov, inokedy hriešnikov, inokedy zasa trpiace duše, inokedy duše v očistci, inokedy zas tie, čo sú na ceste tvojej lásky."

7. **Láska trvalá.** Láska, ktorá robí prestávky, nie je pravá láska, bo láska chce sjednotenie bez prerušujúcich medzier. Taká trváca láska bola cieľom úsilí svätých, ktorý (cieľ) sa tak usilovali dosiahnuť, aby nijaké zamestnanie neprerušovalo ich milovanie. Hlboká prirodzená láska tu môže ukazovať cestu aj v začiatkoch a cestu svätých urobiť pochopiteľnou. Napríklad odborník, naozaj milujúci odbor svojho životného diela, nikdy nestratí s du-

chovných očí prítomnosť svojej lásky; hocičo vidí a robí, všetko chápe so stanoviska svojho odboru a v pomere k nemu. Ctihodná Mária od Vtelenia napísala: „Keď som pri práci, ktorá najľahšie môže rozptyľovať myšlienky (vyšívanie), cítim v duši silné a vrúcne vzrušenie k Bohu; neraz som badala, že je ich viac ako švov.“

8. **Láska trpná.** Tá je presný výraz slova svätého apoštola Pavla, že už nežije on, ale Kristus v ňom, to jest ako miesto neho. Svätá Katarína Janovská o tom vraví: „Blahoslavená duša, ktorá je vo všetkých veciach pre seba mŕtva, lebo vo všetkom žije pre Boha a celá je pre Boha. Potom Boh sa zmocní jej slobodnej vôle, nenechá nič do nej vojsť, čo sa jemu nepáči.“ To je láska, ktorá sa celkom oddáva, ktorej šťastím je nechávať pracovať Boha, keď odstrániť a bedlivo odstraňuje všetky prekážky.

Vysoká škola lásky u svätých je pokladnicou učeníkov božskej lásky.

Máriina svätosť.

3. Plnosť ctností.

Kajúcnosť.

Univ. prof. Dr. P. Mag. Gašpar Friethoff, OP.

Ako Kristus ani neveril ani nedúfal, — lebo mal to, čo je dokonalejšie, totižto blažené hľadanie a oblažujúcu držbu, — tak vzhľadom na neho musíme voľačo vylúčiť z daktorých mravných ctností. Kristus nielen bol bez hriechu, ale aj vonkoncom nemohol hrešiť; metafyzicky bolo nemožné, aby hrešil, ako bolo povedané. Veď vlastný a špecifický predmet ctností kajúcnosti je odvrátenie od vlastného hriechu; teda keď vylúčime možnosť vlastného hriechu, musíme vylúčiť aj ctnosť kajúcnosti. Preto Sväté oficium odsúdilo pobožné, ale veľ-

mi chybné zvolanie: Kajúce Srdce Ježišovo, zmiluj sa nad nami!¹ Zato Kristus mával bôľ nad hriechmi iných a to väčší, ako najskrúšenejší hriešnik voľakedy mohol mať nad vlastnými hriechmi, lebo Kristov bôľ prýstieval z väčšieho poznania a z väčšej lásky.

Ani Mária, panna, nepoznala hriech; preto nijako nemohla trúchliť nad vlastnými hriechmi. Teda ako Kristus nemal ctnosť kajúcnosti, tak ani Mária! Zato veľký rozdiel je medzi Kristom a Máriou v tejto veci; už sme povedali a hneď odbornejšie budeme o tom uvažovať: Kristovo synovstvo zahŕňa v sebe metafyzickú nemožnosť hrešiť, no božské materstvo Márii to nedalo. Kristus vonkoncom nemohol zhrešiť (impeccabilis), Mária zasa nehrešila (impeccaminosa)! Teda ako Mária ozať nikdy nemala nijaký hriech, tak nemala žiaľ, bolesť, skrúšenosť nad svojimi hriechmi. Ale mohla hrešiť, preto nevyhnutne mohla sa kajaf. Preto netreba zavrňovať tvrdenie, že Mária mala ctnosť kajúcnosti, hoci nikdy nemala jej úkon, bo vždy chýbala jeho podmienka, totižto vlastný hriech. Ako Kristus, tak aj Mária mala veľmi veľký bôľ nad hriechmi iných, bôľ, ktorý iba bôľ vlastného Syna mohol prevýšiť.

Statočnosť a miernosť.

Nesprávne tvrdenie by bolo, keby voľakto hovoril, že najhlavnejší úkon týchto základných ctností, ktorých podmetom je nižšia schopnosť (kým opatrnosť je v rozume a spravodlivosť vo vôli), spočíva v krotení vášni. Keby to tak naozaj bolo, dozaista tieto ctnosti by neboly ani v Kristovi ani v blahoslavenej Panne, lebo citový život bol v nich vonkoncom zladený. Veď v obidvoch, ako povieme, pôvodná spravodlivosť bola v tejto veci obnovená. Ale najdôležitejšie v týchto ctnostiach je, aby

¹ A. S. S. 1894, str. 319.

všetky naše úkony spravovali sa podľa rozumu, osvieteného svetlom milosti. A toto spravovanie bude tým dokonalejšie a úplnejšie, čím viacej bude človek pánom svojich vášní. Preto je očividné, že aj základné ctnosti boli v Kristovi a v Márii najdokonalejšie.

Zdržanlivosť.

Táto vlastnosť je menšia ako ctnosť. Vo vlastnom smysle je rozvrhnutie vôle na krotenie prudkých zlých vášní (najmä nakoľko ide o šieste prikázanie). Teda zdržanlivosť predpokladá nezriadené vášne. Preto táto vlastnosť je vylúčená z pokladu Kristových a Máriiných ctností. V nevlastnom smysle zasa vravíme o zdržanlivosti, keď sa dakto zdržuje od nedovolených vecí; preto takto chápaná zdržanlivosť bola v Kristovi a Márii v čo najvyššej miere.

Hanblivosť.

Tento cit nie je ctnosť, ale trpnosť. Je totižto strach z potupy. Ako pocta je dôkazom niečej vynikajúcnosti, tak potupa je dôkazom nedostatku dakoho, najmä pre hriech. Preto aj viacej hanbíme sa tých, ktorých dôkaz pokladáme za závažnejší. Teda sú dva druhy ľudí, ktorí sa nehanbia. Najsamprv necudní, ktorí sa už nemôžu hanbiť a vlastnými zločinmi sa chvascú. Potom vekom pokročilejší a veľmi ctnostní ľudia, ktorí už nepokladajú za ťažké vyhýbať hocičomu potupnému, preto sa aj takého neboja. No jednako hanblivosť u nich je vždy možná, aspoň ako prvé hnutie. Predsa len aj ľudia sa zvyknú hanbiť vecí, ktoré sa len vidia zlými, ale aj to je len nedostatok: bo naozaj ctnostný obidvom veciam vyhne: aj tomu, čo je potupné, aj tomu, čo sa takým vidí. A tak pýrenie, hanblivosť predpokladá, že človek nie je ani veľmi zlý, ani veľmi ctnostný! Teda náplň ctností v Kristovi a Márii celkom vylučuje hanblivosť.

Ostatné ctnosti.

Teda Panna Mária prehojne mala všetky ctnosti a dary, — okrem niektorých, ako sme teraz vysvetlili, — ale všetky sa navonok rovnako neprejavujú. Mimo jej veľmi veľkej viery očividná je jej veličinná láska, ktorou ovplyvnená súhlasí s materstvom Muža bolesti, aby svoj ľud vymanila z hriechov, a keď sa blíži hodina Muža bolesti, s ním nevýslovne trpí. Preto Cirkev svätá na ňu vzfahuje Sirachove slová: „Ja som matka krásneho milovania.“² — Podivná bola aj opatrnosť, preto ju velebíme vzývaním: Panna najmúdrejšia. — Vzývame ju aj ako výbornú nádobu pobožnosti. — Svätí Otcovia chvália jej poslušnosť s vierou v protikladnom porovnaní. Svätý Iren vraví: „Ako ona (totižto Ľava) neposlušnosťou zavinila smrť aj sebe aj celému ľudskému pokoleniu, tak i Mária poslušnosťou stala sa príčinou spásy svojej a celého ľudského pokolenia.“³ — A Máriino milosrdenstvo je príslovné: Matka milosrdenstva! — Veľkodušnosť a trpezlivosť jej zaslúžily meno Matky bolesti. — Čistota zasa meno Panna pannien. — A svoju poníženosť s a m a (ó aká krásna je božská múdrosť!) si zaslúžila velebiť vo svojom slávnom Magnificat!

Nie je zbytočné pripomenúť, že všetky tieto ctnosti boli nadprirodzené ctnosti, ktoré Boh vliat s posväcujúcou milosťou. No to nijako nevyklučuje, ba ešte viacej potvrdzuje, že Mária mala aj prirodzené ctnosti pre neprestajné cvičenie (askéza). Veď cieľ takýchto prirodzených ctností ani v terajšom spasnom poriadku nepriehádza na zmar. Ich úlohou je pripravovať na nadprirodzené ctnosti, nakoľko totižto odstraňujú prekážky. Veď skúsenosť nás poučala! Celý poklad našich nadprirodzených ctností nebráni, aby sme ešte v mnohých veciach neboli veľmi

² 24, 24. ³ Adversus haer. 3, 24.

nedokonali (asketické nedostatky!). Jednako viacerí bohovedci myslia, že Mária síce takéto ctnosti konala, no nezískala ich vlastnou činnosťou a horlivosťou, keďže Boh vo chvíli nepoškvrneného počatia jej s nadprirodzenými ctnosťami vliat aj prirodzené ctnosti. Preto Mária mohla byť od najútlejšieho veku vzorom všetkým a jednotlivcom: Zrkadlo spravodlivosti.

Svätý Tomáš Akvinský a misijná myšlienka.

II. Misijná myšlienka v učení svätého Tomáša Akvinského.

P. Ernest Bindáč, SVD.

So stanoviska odbornej misijnej vedy nemôžeme sa uspokojiť s doterajším zistením. V duchu dnešného vedecky podloženého misijného hnutia musíme predložiť otázku: Čo hovorí svätý Tomáš o otázkach misijnej náuky, misijnej teórie?¹

Vopred načim upozorniť, že stredovek ešte nepoznal misijnú vedu, nepoznal ani dnešnú formuláciu jej otázok; preto nečakajme na odpovede, aké pýta moderná misijná veda. Misijná činnosť bola zrejmá. Ju odôvodňovať a dokazovať jej potrebu bolo zbytočné. Zástupcovia Cirkvi a viery stáli v tvrdom misijnom boji. Nebolo času na teoretické úvahy o potrebe a odôvodnení boja; bolo treba bojovať, prakticky a presvedčivo zasiahnuť, kde to bolo najpotrebnejšie. Misijní idealisti tiež nepotrebovali učené úvahy o povinnosti k misijnej činnosti, ako vôbec zdravý katolicizmus nepotrebuje tieto vývody, lebo je v sebe misijný tak, ako je zdravý človek živý! Stačilo im poznať posledný rozkaz Kristov, vedieť o pravdivosti jeho viery a vidieť ešte toľkých poblúdených pohanov a oduševnene sa zapojili do apoštolskej práce.

¹ Porov. môj článok v Kultúre 1943, č. 4.

Preto P. Gickler, OP, má pravdu, keď hovorí: „Nesmieme sa teda čudovať, keď nikde v spisoch svätého Tomáša nenájdeme výslovnú rozpravu o misijnej otázke v našom dnešnom smysle tak, ako ju žiada dnešná misijná veda.”² Nechceme teda ani my viac hľadať a nájsť, ako môžeme očakávať; ale je nemožné, aby v učení svätého Tomáša k tejto základnej otázke Cirkvi sa nič nenašlo. Keď už výslovne a formálne o misijnej otázke nerozprával, prideme iste k jej základom závermi; lebo vopred vieme, že v každej správnej budove katolíckej bohovedy musí byť obsiahnutá. No dúfame, že sa nám podarí presvedčivo dokázať kladný postoj svätého Tomáša k misijnej otázke. Urobíme to, keď sa opýtame:

- A. Čo hovorí veľký Aquinas k základom misijného diela?
- B. Čo myslí o povinnosti Cirkvi a veriacich k misijnej činnosti?

Prvú otázku chceme objasniť dvojako:

1. So stanoviska celkovej teologickej sústavy svätého Tomáša.
2. So stanoviska jeho postoja k jednotlivým filozofickým alebo teologickým otázkam, ktoré sa v nejakej forme týkajú vykúpenia. Práve tu sa chceme uskromniť a vyberieme si len jednu, celkom špeciálnu otázku.

1. Odôvodnenie misijnej činnosti so stanoviska celkovej teologickej sústavy svätého Tomáša Akvinského.

Základnými stĺpmi každej misijnej teórie sú vznešené pravdy o jednom trojjedinom Bohu, ako je východiskom a cieľom celého stvorenia, o jednotnosti ľudského pokolenia, o jednom vykúpení a jednej odmene na konci časov.

Svätý Tomáš hovorí práve o týchto základných pravdách tak jednoducho a jasne, ako nik-

² Priester und Mission 1926.

to pred nim. Východiskom je mu Boh trojjediný (unus et trinus). Vnútorný život jediného Boha je taký bohatý, že sa dáva, ako by zviac násobuje, čím vzniká nesmierne hlboký a nepochopiteľný prúd božieho života v najsvätejšej Trojici od Otca k Synovi a v Duchu svätom zpiatky od Syna k Otcovi. Tam sa od vekov odohráva v božsky uzavretom kruhu prvá „Missio“, vzor a prvý prameň každej misijnej činnosti, ktorá vychádza od Otca a privádza v Synovi skrze Ducha svätého ľudstvo späť k Bohu.

Kruh nekonečne bohatého a šťastného vnútorného života najsvätejšej Trojice nemal ostať všestranne uzavretý! Boh chcel dať účasť na svojom štastí aj iným a preto myslel svoje veľké „Fiat“ od najvyšších stvorených duchov až po najmenšiu neživú hmotu. Nás zaujíma najmä ľudstvo, ktoré stojí medzi ríšou čistých duchov a hmoty a v sebe spojuje obidve ríše. Čo do vnútornej spojitosti je jednotné, hoci aj rozčlenené.

Je jednotné vo svojom východisku z Boha.

Je jednotné vo svojom biologickom pôvode.

Je jednotné vo svojej prirodzenosti.

Bolo a je spojené tou istou milosťou, ktorá ho mala a má priviesť zpiatky k Bohu, ktorá ho má zapojiť do vnútrotrojičného kruhu života božieho v Synovi skrze Ducha svätého (in Filio per Spiritum Sanctum) a má mu dať zúčastniť sa na božskej prirodzenosti a blaženosti („consortem divinae naturae“ et beatitudinis).

Tak plánoval Boh, človek však ináč rozhodol. A ako sa všetci mali narodiť v milosti, tak prichádzajú teraz v hriechu na svet ako „synovia hnevu“, a tým je celé ľudstvo spojené jedným nešťastím!

Len Boh mohol pomôcť a poslal (misit — missio!) svojho Syna, ktorý sa stal človekom (aby bol misionárom), aby svojou obetou znovu všetkých zapojil do vnútorného života božieho; hovoríme, aby nás spasil. Nemalo sa to

však stať automaticky, ako pri pramilosti v raji, ale každý musí byť začlenený do tela Kristovho, musí zaujať osobné stanovisko, musí sa osobne rozhodnúť, lebo objektívna vykupiteľská milosť Spasiteľova neprichádza samočinne na človeka, ale je uložená v Cirkvi a jej prostriedkoch milosti.

Hlavou tejto ustanovizne ostáva Kristus a tak je hlavou celého ľudstva, lebo Cirkev je pre všetkých určená. Svätý Tomáš výslovne učí, že Kristus je hlavou tých, ktorí sú s ním spojení, je hlavou aj tých, čo ešte nie sú s ním spojení, ale k spáse sú predurčení; napokon je hlavou tých, ktorí hoci by mohli byť s ním spojení, predsa nie sú a nikdy nebudú.³

Včlenenie do tohto ústrojenstva Cirkvi, ktorého hlavou je Kristus, začína vierou. „Bez viery nemožno sa Bohu páčiť. Lebo kto pristupuje k Bohu, musí veriť, že je...“⁴ Ako žiak najprv verí učiteľovi, tak musí aj človek najprv veriť, aby sa mohol zúčastniť v pravde, Nestačí však iba veriť; musím aj vedieť, čo treba veriť! Kto chce vojsť do večnej spásy, musí veriť v Boha trojjediného a vtelenie Syna Božieho. Akože človek mal prísť k tejto viere? Azda z vlastnej moci? To nebolo možné, a preto musel Boh sám zasiahnuť. Zjavil tieto pravdy niektorým ľuďom, prorokom, apoštolom. Oni sa mali postarať o to, aby táto pravda bola ďalej oznámená.⁵

V jednotlivých prípadoch, pravda, môže ešte aj dneska Boh bezprostredne zasiahnuť. A s istotou treba tvrdiť (*certissime tenendum est*), že sa o to postará, aby napr. domorodci v pralese, ktorí podľa svojho svedomia mravne žijú, boli zachránení. Poznajú pravdy najsvätejšej Trojice a vtelenia (*trinitatis a incarnationis*) alebo priamym, vnútorným osvietením

³ Suma teolog. II, 8, 3—4.

⁴ Zid. 11, 6.

⁵ Summa contra gentes II, 154, 1.

(per internam inspirationem) alebo Boh im pošle misionára ako Petra Kornelovi.⁶

No to je len celkom mimoriadna cesta; celému zamiereniu božieho poriadku je oveľa primeranejšie, aby po ukončení zjavenia ľudia sa sami postarali o jeho ďalšie rozšírenie.⁷

Po tomto prehľade postupu myslenia svätého Tomáša netreba veru jasnejšieho odôvodnenia našej misijnej činnosti. Nejde teda len o nejaký bledý, viac-menej nejasný vývod; on je zrejším dôsledkom, ktorý železnou dôslednosťou vyplýva z celku jeho učenia. A preto smieme dať Schmidlinovi pravdu, keď konštatuje: „Scholastika na čele so svätým Tomášom stvorila dogmatický základ misijnej náuke, dala nám dogmatické a apologetické predpoklady pohanských misií.”⁸

NAŠE NÁDEJE.

Na cestu do života.

P. Marcel Horniak, SS.

Viera ako ctnosť je súhlas a prilipnutie človeka celou dušou k nadprirodzenému, Bohom zjavenému poriadku. Predpokladá teda aj naše presvedčenie, t. j. súhlas rozumu. Kým sa vierou ľudský um, podopretý milosťou božou, povznáša do najvznešenejších duchovných sfér a k transcendentným hodnotám, zatiaľ sa nižšie schopnosti majú úlohu stupienkov pri stúpaní ducha. Tento by sa nedostal na vrcholce, keby mu chýbala hoci aj slabá, ale predsa len nevyhnutná opora ľudských síl. Sú teda aj ony potrebné. Ako čarovné kvety, úchvatne krásne držia sa len na slabých byľkách, tak ani plody

⁶ De veritate 14. 11. 1.

⁷ Sum. c. gent. III, 77, 154.

⁸ Misionslehre, str. 9. 66.

milosti sa neudržia na strome života, ak nebudú s ním spojené tenkou stopkou rozumu a vôle. A hoci by Pán Boh mohol vo svojej všemohúcnosti aj priamo zasahovať do osudu človeka, predsa to nerobí, ale čaká jeho spoluprácu, aby sa mohla uplatniť ľudská slobodná vôľa.

Aká vznešená úloha pre človeka: aby ten, čo nemá nič svojho, mohol byť spolupracovníkom Najvyššieho, ktorý by mohol o ňom rozhodovať bez vlastného prispenia. Nečudo, že myšlienka dôstojnosti a ňou spojenej ľudskej zodpovednosti otriasa svedomím tých, čo berú vážne a v plnom dosahu meno kresťana a z neho vyvierajúcu veľkú záväznosť Bohu a svojmu náboženskému presvedčeniu. Preto s úžasom a ustrnutím pozorujú, ako sa u niektorých úprimná viera mladých rokov a s ňou spojená náboženská ochota mení z rozumnej poddajnosti zrelších rokov na namyslenú odbojnosť alebo na utajený odpor a vzdorovitosť. Svedomitejší sa bojzливо a úzkostlivo pýtajú, ako vstúpiť na arénu života a oddať sa moderným vedám bez toho, žeby nové náuky nenarušili v nás duševnú rovnováhu? Akú metódu má použiť mladý katolícky vzdelanec pri svojej rozumovej výchove?

Cirkev nežiada, aby každý nový hosť, čo prichádza do tohto slzavého údolia a chce byť pokrstený, poznal základné pravdy náboženské. Na to sú tam miesto neho rodičia alebo krstní rodičia. Musí žiť prv, než by vedel rozlúštiť filozofický problém života; musí najprv poznať a zachovať svoje povinnosti, a len potom siahnať titul na oslobodenie od nich a výhovorky na ospravedlnenie; musí najprv poznať a milovať Pána Boha, a len potom debatovať o kosmologických a teologických dôkazoch jeho jestvovania. Pravda, má sa predísť aj opačným výstrednostiam. Ako si môže zachovať vieru a neklátiť sa v nej ten, komu už od útleho ve-

ku siali do duše pochybnosti? Ako sa môže prikloniť k ctnostiam a osvojiť si ich, keď sa im na každom kroku vysmieávajú?

Práve preto sa Cirkev usiluje utvoriť priaznivé podmienky a isté predpoklady pre výchovu dieťaťa, za ktorých by viera mohla zapustiť v ich dušiach hlboké korene už v útlom detskom veku a postupne sa upevňovala. Je to povinnosť rodičov, aby svoje deti vychovávali podľa katolíckych náukových a mravných zásad. Medzi slobodné a rozumné individuum dieťaťa a autoritu neomylného učiteľského úradu Cirkvi postavená je láska rodičov, ktorí sa postarajú, aby deťom podávané nauky neostaly pasívne alebo spôsob podania nebol neprimeraný a násilný. Sväzok lásky, ktorý ich spája s rodičmi, umožní, aby s telesným pokrmom prijaly od nich aj pokrm duševný, bez toho, žeby si uvedomily prípadný nesúzvuk alebo protivy, ktoré by sa kde-tu mohli vyskytnúť medzi vlastnou individualitou a vyšším poriadkom, ktorému sa ona (individualita) má podrobiť.

Rovnováha a súlad medzi rozumom a vierou, medzi voľnosťou a autoritou sa obyčajne narúša, keď sa mládež vytrhne z blahodarného rodinného ovzdušia a jeho vplyvu. Veď nemusíme dokazovať, že v našej duchovnej oblasti je ešte vždy dosť bacilov na udusenie duchovných zárodkov, zvlášť keď u postihnutého nieto dostatočnej zásoby vnútorných síl na odolanie náporu zlých spoločností.

Počínanie a postoj našich ľudí, najmä mladších, je skoro vždy ten istý, keď ie v ich prítomnosti napadnutá voľfaktorá pravda alebo nauka nášho náboženstva. Miesto aby odpovedali na nadhodenú otázku a pochybnosť odstránili, sami si ju osvoja, ba ju ešte prenesú aj na ďalšie pravdy a nauky. Citia sa ako by pristihnutí pri klamstve; viera sa v nich podlamuje, chabne; začnú vynechávať náboženské

úkony alebo ich redukujú na nevyhnutné minimum, lebo sa to od nich dôrazne žiada, a začnú si utvárať o náboženstve a Cirkvi nesprávne úsudky podľa vlastného rozumu a kde-tu podchytených poznámok a posudkov. Na to však, aby odstránili pochybnosť poučením z kníh alebo osobnými dotazmi a informáciami na patričných miestach, nemajú silu alebo odvahu.

Iní budú aj ďalej veriť a konať svoje náboženské povinnosti; ani vážne štúdium nezanedbajú. Len sa nenamáhajú nadviazať a udržať styk medzi náboženstvom a ostatnými predmetmi svojich štúdií alebo odboru a zamestnania. Tým by si utvorili správne nábožensko-sociálne názory, primerané ich stavu a budú-cemu povolaniu. Nevedia alebo sa ostýchajú využiť svoje náboženské znalosti a zapojiť ich do praktického denného života.

Tak prví ako druhí len čo sa oboznámia zvlášť pri štúdiu filozofie s dvoma hlavnými sústavami: s racionalizmom a pragmatizmom, v prvom alebo v druhom z nich budú vidieť potvrdený a kanonizovaný svoj postoj voči pravde, aj Bohom zjavenej, a sotva sa od nich odklonia.

Descartes naučil moderných racionalistov, že ak si chcú nadobudnúť a zaistiť čím väčšiu zásobu osobných vedeckých názorov, majú vychádzať z ničoho... Aby totižto pochybovaním udusili a zatlačili pozostatky starých náboženských právd, zvykov a predsudkov a do očistenej duše kládli základy stavby nových právd. — Rozum vraj nemá ničieť náboženstvo, ale ho len ignorovať; môže ho trpieť pri sebe, ale bez toho, žeby s ním nadviazal styky, či už ideové alebo praktické. V Descartesovi, keďže mal pevnú vieru, nejavily sa zhubné následky zmýlenej zásady; ale jeho odchovanci na začiatku vyhlásili vieru a náboženstvo za zbytočné, neskôr ho pokladali za dotieravé, až ho napokon

vyhlásili za nepriateľa pokroku a vedy. Preto ho treba nivočiť na každom kroku.

Dejiny modernej filozofie budú aj dejinami každého mladého človeka, ktorý by sa vo svojej rozumovej výchove pridržal metódy Descartesovho racionalizmu. Lebo keď pochybovaním vyhasne v ňom oheň viery, zanedbá postupne aj praktické zachovávanie etických zásad kresťanských. Odstúpiť, keď aj len na čas, od istých náboženských právd a mravných zásad bude mať za nevyhnutný následok, že človek prestane plniť náboženské úkony a modlitby, čo obyčajne privádza k duchovnej tuposti a nevere.

Druhý smer, smer francúzskeho mysticizmu, ktorý roznietil Pascal a i dnes udržiava Blondel, zastáva metódu pragmatizmu alebo činnosti: Žiť podľa viery aj keby ju neratifikoval rozumový súhlas. Zapojiť náboženské pravdy aj do praktického života, aby si na ne navykli tak, žeby po nich túžili, keď pre iné nie, aspoň zo zvyku. — Tu však zabúdajú, že aj myslenie je istý druh činnosti, ba že činnosť len natoľko môžeme pokladať za ľudskú, nakoľko ju inšpiruje a podopiera rozum, od ktorého pochádza. K čomu by však viedla čira prax francúzskeho mysticizmu bez spolupráce a účasti rozumu? Bola by to činnosť mechanická, pudová; ba keby sme sa nebáli, že nás odsúdia pre používanie tvrdého, ale tu jedine priliehavého výrazu, nuž musíme povedať — animálna.

Kým Descartesova metóda vedie k nevere, metóda filozofie činu vedie k náboženskej sentimentálnosti, s veľmi hmlistým obsahom a málo presným dosahom. Prináša istý pocit pokojnosti tých, čo sa cítia v mystickom spojení s božstvom; no zabraňuje mu venovať väčšiu pozornosť osobnému Bohu, definovať jeho vlastnosti a zistiť konkrétne vzťahy medzi Bohom a ľuďmi. Nič sa vraj nedá presne ustáliť a preto

len to ponechať na príval životných dejov a okolností. Chcu byť slepí, lebo vo tme i preludy možno pokladať za skutočnosť. Takáto povrchná viera, nepodložená istým a hlbokým presvedčením, umožňuje systém dvojitého života. Srdce sa môže opájať sladkými preludmi potechy, ale rozum ostáva na poli kladných faktov, kde sa citovým rozbehom duše ničoho nedožičí; Boh sa musí uspokojiť chvíľkovým mystickým vzbĺknutím; kým celý rozum sa oddáva výlučnej službe vedy. Pre vieru ostáva len nepatrná čiastka duše bez toho, žeby si uvedomili z toho vyvierajúci vnútorný rozpor a pokúsili sa zaistiť vnútorný duševný súzvuk.

Kto sa zrieka ľahkej, ale vznešenej povinnosti vlastnej rozumovej výchovy a oddáva sa len ako by silou zotrvačnosti iba vonkajšiemu praktizovaniu náboženstva, ten neutvorí v sebe pravý charakter kresťana-katolíka. Tým sa len zvýši počet bigotných nevercov a doplnia rady náboženských diletantov.

Metóda rozumovej výchovy katolíka je priam taká, ako metóda filozofie. Ani jeden filozof, ak mieni začať svoje štúdiá bez predsudkov, nebude pochybovať o všetkých poznatkoch. Lebo ak by vychádzal z absolútnej pochybnosti, nuž môže sa dostať iba k absolútnej pochybnosti, lebo z ničoho môže byť len nič tak v prírodnej oblasti, ako v oblasti duchovnej. Každá sústava, aj keby si neviem ako nárokovala, že je voľná a nezávislá, predsa len vychádza z istej dogmy, t. j. z istej zásady viacmenej plodnej, ktorá sa postupne rozvinie pod rozličnými hľadiskami, asimiluje zásady naoko rozlične, vylučuje, čo mu nepatrí, a z toho, čo dovedna patrí, utvorí súladný obraz jednotnej myšlienky. Takto býva v počiatočnej intuícii zahrnutá už aj intuícia konečná; a v predpoklade už aj záver.

Teda nie metodická eliminácia právd, lež ich metodická integrácia je základom postupu

každej filozofie; nie počiatočná pochybnosť, ale počiatočná istota. Túto vedeckú metódu majú použiť mladí katolícki vzdelanci a adepti vedy pri svojej rozumovej výchove. Pri posudzovaní viery vychádzať bude z viery. Kto by sa chcel vzdať viery len preto, aby mohol voľnejšie a bez predsudkov podať o nej svoju mienku, ten by si počínal ako biológ, ktorý zabije živočícha, aby mohol na jeho mŕtvoľe študovať životné zjavy. Vieru nemožno študovať na obeťach nevery, ale len na organizmoch, žijúcich z viery.

V pomere ako sa šíri náš vedecký obzor, má sa prehĺbovať aj viera a na jej posilnenie sa majú použiť aj nové poznatky, ktoré získame štúdiom dejín filozofie a iných vied. Štúdiom dejín sa presvedčíme o častom poŕehnanom zasahovaní Pána Boha do osudov Cirkvi a vždy v pravý čas, a ako smeruje každý taký zásah aj k záchrane ľudstva. Filozofia nám dokazuje, ako sa ľudský rozum, lákaný falošnými heslami vedy, pokroku a slobody, prebíjal k bludným názorom, len aby nemusel prijať jedine zdravý a spoľahlivý, ktorý mu Boh ponúkal. Podivný, ba zázračný zjav, ako sa božia náuka a zákony božie zachovaly neporušené cez toľké storočia aj pri toľkých a takých príkrych náporoch, pri toľkých slabostiach osôb a nedostatku prostriedkov, že celé ľudstvo sa orientuje ku Kristu a ani najkrutejšie prenasledovania nemôžu to zabrániť; že zásady katolíckeho náboženstva odpovedajú na všetky potreby života, na záujmy srdca, na problémy vedy: Toto sú prvky, ktoré mocne prispejú k upevneniu organizmu viery a robia ho odolným proti všetkým nástrahám a úkladom.

Kto dobre pozná tento podivne jednotný a súladný celok náboženských náuk, ktorý nám dáva naša svätá viera, ten sa môže pokojne a bez obrazov venovať aj štúdiu podrobností a rozoberať aj jednotlivé pálčivejšie otázky.

Sme istí, že nebude stáť pred svojimi odporcami s pocitom obavy ako ten, kto sa podujíma brániť neudržateľné pozície; lež s hrdou a seba-vedomou istotou, ako kto vládne náukou, ktorá je podopretá nielen ľudskými dôkazmi, ale samým zjavením božím, ošľahaná búrkou a ná-
pormi blízko dvatisíc rokov.

Slovom: naši katolícki vzdelanci pri svojej rozumovej výchove sa nemajú uberať cestou zápornej apologetiky, ktorá začína obranou Jána Husa a končí obviňovaním Alexandra VI. alebo pri spore Galileiho; ale apologetikou kladnou, ktorá vie predložiť živými farbami veľkolepý obraz katolíckych náuk a len potom sostúpi k podrobnostiam, ktoré v súbornom videní budú mať len druhoradý význam, skoro nehodný povšimnutia. Keby sa vtedy aj na voľfaktorú nadhodenú otázku alebo pochybnosť hneď neodpovedalo, to by neoslabilo našu vieru ani našu úctu. Nezabúdajme, že ako sa na zdravom tele ľahko zahoja nepatrné rany, tak aj duchovná sila veriaceho ľahko pomôže odstrániť menšie pochybnosti. A ako väčšie rany možno úspešne liečiť len lekársym zákrokom, tak aj na odstránenie väčších pochybností rozhodne by sa žiadala pomoc duševných lekárov.

Na obranu vlastnej dôstojnosti.

P. Marcel Horniak, SS.

Dôstojnosť, slovo, ktorému veľmi často dávajú nesprávny význam. Veď aj obecné použitý význam tohto slova nezodpovie smyslu, aký mu dáva kresťanské náboženstvo. Niektorým sa zdá, že dôstojnosť sa vyjadruje a zachová rešpektovaním konvenčných, zvlášť zdvorilých predpisov, ktoré používame v stykoch s ľuďmi a ktorými dokážeme — ako sa hovorí — svoje správanie. U týchto sa dôstojnosť stotožňuje s pravidlami zdvorilosti. Nemusíme

dokazovať, že to by bolo veľmi málo; veď pravidlá zdvorilosti vzťahujú sa iba na vonkajšie spôsoby, kým vieme a všetci cítime, že sídlom pravej dôstojnosti je a má byť naša duša.

Ale vo svete — aj keď on prijme, že dôstojnosť súvisí s mravnou stránkou života, — predsa koľko ráz ju vidíme sfalšovane; koľko ráz záleží len na veciach vonkajších, neraz pochybných, ba priamo mylných a falošných.

Podľa obecných zvykov za pravú dôstojnosť tej-onej osoby pokladajú alebo jej obvyklý postoj, ktorým si nadobudne a zaistí úctu iných a primerané miesto a stupeň v hierarchii spoločenskej. Veľmi často môžeme pozorovať, ako húževnate ľudia sa pridržajú istých noriem, ktoré sú v priamej protive s každou zdravou kresťanskou zásadou, len aby neutrpela ujmu ich dôstojnosť a nebola nejako narušená. Na ukážku niektoré!

„Keď ste nadhodili nejakú myšlienku alebo vyjadrili istú mienku, aj keď by sa Vám zdalo, že je nie správna a že ju neudržíte, musíte trvať na nej a hájiť ju.“ — Pravdeže, je to omyl, ba neraz aj vyložená nepravda. Hlavné však, že neustúpi, a tým je dôstojnosť zachránená.

„Ak nás urazili, máme si v záujme svojej dôstojnosti žiadať zadosťučinenie a odprosenie, čo by sa čo robilo“, aby sa tým vzbudila a udržovala nenávisť, pomstychtivosť, hádky a hnev, ktorými urážku a zlo nenapravíme. A zabúda sa, že Ježiš Kristus, najviac dourážaný a tupený, umrel odpustivší svojim mučiteľom, svojim katom.

„Je v záujme našej dôstojnosti, aby sme si zaistili rýchly postup a stále napredovanie na rebríčku úradných a čestných titulov a funkcií bez toho, žeby sme si robili výčitky svedomia, keď pritom sme použili spôsoby, s akými niektorí nesúhlasia.“ Kým našou povinnosťou je horlivým a statočným plnením svojich povin-

nosti úctu priniesť úradu a funkciu, lebo veď v tom je naša pravá dôstojnosť.

„Ziadajú od nás istý skutok, ba azda len gesto, ináč dosť slušné, len trochu nezvyklé a nášmu sociálnemu postaveniu na prvý pohľad neprimerané, z obavy, že by ním utrpela naša dôstojnosť, keď ho odmietneme.“ — Do paroma! Veď si len nemyslíte, že advokát, lekár, profesor, vládny radca ponesie balíčky, bude sa zastavovať na ulici pri biednom žobrákovi, kým nájde pre neho šesták almužny, alebo sa zastaví na rozhovor s jednoduchým dedinským strýcom, hoci aj bratancom, na rozhovor. A predsa myslím, že si čítal, ako prevážal po turínskych uliciach do káry zapriahnutý Pier Giorgio Frassati, syn grófa a talianskeho veľvyslanca v Berlíne, a nepriniesol tým hanbu svojmu rodu, ale opačne slávu.

„Nech sa každý pohybuje v spoločnosti a v prostredí, primeranom jeho stavu, a nech sa neuponižuje k ľuďom nižšej sociálnej triedy, čo by bolo na úkor jeho dôstojnosti...“ No, veď preto evanjeliový príkaz, podľa ktorého všetci sme bratmi. — „Vážené osoby, učení páni, spoločensky vysokí by sa rozhodne nemali miešať medzi chudobných, nevzdelaných a baviť sa s deťmi, lebo tým ponižujú svoj stav a dôstojnosť...“ Úbohý Cottolengo, chudák Don Bosco, ako sa len mohli tak pozabudnúť! — „Neuponižujte sa prejavíť službu iným...“ Veď na to sme na svete, aby sme slúžili Bohu najprv a potom tým, čo potrebujú našu službu lásky, preukázanú im z lásky k Bohu. Tak sa máme cvičiť v dobrých skutkoch a nasledovať Bohom nám daný vzor — Ježiša Krista.

Mohli by sme pokračovať v týchto zjavoch zo života, ale aj tieto nám stačia. Stačia nám, aby sme sa presvedčili, ako svet kladie základ dôstojnosti iba na pýchu, namyslenosť, sebecký blahobyt a hovenie vlastným chůtkam a zabudne hlavné: zásadu rovnosti a bratstva, ktorá

je základom Evanjelia. A zdá sa, že ľudia zabudli na vec nie všedného významu.

V kresťanskom poňatí dôstojnosť je čosi iného. Ona vlastne spočíva v uznaní našich vysokých ľudských kvalít bez toho, žeby sme ich posudzovali v porovnaní jedných ľudí s druhými, lebo veď pred Bohom všetci sme jednaki; všetkých nás jednako stvoril a určil pre nebo. Naša dôstojnosť a vôbec všetkých ľudí má korene vo vznešenosti nášho pôvodu, a ten máme od Boha (on nás stvoril) a vo svojom poslednom ciele, vo večnom spasení; v nekonečnej cene božskej krvi, ktorou sme boli vykúpení; a v hodnosti, na ktorú nás povýšil svojim vykupiteľským dielom Ježiš Kristus, keď sme sa stali súčiasťou toho viniča, ktorého koreňom je on sám. — Pravá dôstojnosť kresťana spočíva v uznaní a v prijatí týchto vznešených sväzkov a ochotnom poddaní sa povinnostiam a záväzkom, ktoré z nich vyvierajú; inými slovami žiť život ozaj kresťanský. Toto dáva menšiu alebo väčšiu hodnotu nášmu životu. Najväčšia hodnota, ktorá až v neporovnateľnej miere prekoná všetky vymyslené a predstierané stupne ľudskej hodnoty, je tá, ktorú Cirkev pririekne, keď niekoho povýši na oltár, keď ho vyhlási za svätého.

Teda veľký rozdiel je medzi kresťanským a svetským poňatím dôstojnosti; kým prvá zakladá sa skôr na priznaní práv, ktorých uznanie si nárokuje, zatiaľ kresťanská opiera sa o statočné, úprimné a svedomité plnenie svojich povinností. Dôstojnosť života nás núti, aby sme boli starostliví radšej o práva iných než o svoje; a spreneveríme sa tejto dôstojnosti, ak zanedbáme dobro iných pre svoje pohodlie, pre svoju rozkoš a záľuby. Pravú hodnotu si zaistíme len, keď budeme správne chápať pravý cieľ svojho života a budeme sa starať o jeho uskutočnenie bez toho, žeby sme sa starali o to, či sa pred niekým uponížime, alebo nie. — Po-

dľa toho základom kresťanskej dôstojnosti je miesto pýchy, ambície a sebalásky poníženosť, jednoduchosť, hľadanie a uplatňovanie pravdy; priznať sa k svojim povinnostiam a statočne ich plniť.

Myslieť si, že dôstojnosť tej alebo onej osoby sa meria podľa toho, akú úctu si vie vynútiť na základe svojho úradu a s ním spojeného titulu, je veľký omyl; dôstojnosť rastie, len keď sa ona osoba bude tak správať, aby bola súca na vyššie úrady, a ak si zaslúži, aby ju ním poctili. Väčšia bude dôstojnosť človeka, čo by mal právo na vyšší úrad a titul, ale mu vyhába, sa ho zrieka, — lebo keby ho prijal, prišiel by do sporu s vlastným svedomím — než toho, čo tým povýšením bol odmenený, lebo v záujme kohosi vplyvného neváhal sa dopustiť nespravodlivosti, lebo nezákonnosti; ba v poslednom prípade sa previnil proti pravej dôstojnosti. A sotva bude kto pochybovať, že dôstojnosť mučeníkov nebola nekonečne väčšia než zverských sudcov, čo podpísali ich rozsudok, alebo aj samého cisára, čo vydal dekrét na ich prenasledovanie.

Kresťanstvo prinieslo pravý prevrat do ponímania ľudskej dôstojnosti, nakoľko ju hodnotí s celkom iného stanoviska. Isté predsudky, naozaj povahy pohanskej, ešte sa nepodarilo celkom vykoreniť z nášho života. Bude povinnosťou tých, čo sa posilňujú pravou náukou a zásadami Kristovými a vidia pravdu v pravom, nefalšovanom svetle, aby tieto pohanské názory boli odstránené.

Nebojme sa aj hlasnejšie pripomenúť, že práca je vec svätá, ktorá nesnižuje a neuráža hodnosť nikoho, hocikým by bol. Pokladajú ju za trest boží, ale je ona aj odmenou, a má nám byť ctou, že môžeme svoje schopnosti, dary to božie, použiť na osoh ľudstva a na slávu božiu. Nestrať z hodnosti, kto pracuje, nech je to len práca statočná, aj keď patrí do skupiny tých,

ktoré pokladajú za skromné a nízke zamestnania. Veď Syn Boží Ježiš Kristus, ktorého v hodnosti nikto neprevýši, bol tesárom.

Ani tá služba, ktorú pre iných konáme, nesnižuje našu dôstojnosť; ba opačne zošľachťuje ju tým, že iným poslužíme, najmä keď sa pri nej môže zachovať samostatnosť, aby sa myseľ ľahšie povzniesla k Bohu a svedomie neutrpelo ujmu. A či nieto aj svätej slúžky Zity a svätého pastiera Vendelína? A najvyššia autorita Cirkvi svätý Otec nepoužíva čestný titul *Servus servorum Dei*?

Aj poslušnosť vo veciach spravodlivých, preukázaná tým, čo ju právom môžu žiadať, ak nie je neúprimná, zlomyseľná, nanútená, je v súlade s ľudskou dôstojnosťou. Poslúchať znamená uznať, že je nad nami vyššia autorita, ktorá má poverenie a zodpovednosť, aby sme konali, čo nám rozkáže, aj keď toto uznanie autority bolo spojené s ponížením sa. Aj prípadné odmietnutie poslušnosti môže byť skutkom dôstojnosti, ale nie vtedy, keď ju odmietame len preto, že bola rozkazom urazená naša pýcha, sebaláska, alebo že sa pre ňu musíme zrieknuť nejakého pôžitku. V tom prípade, pravda, len keď sa ten rozkaz a s ním spojená poslušnosť protiví vyššej zákonitej autorite alebo zákonu, ktorého zachovanie je našou výslovnou povinnosťou. Tak to bolo u mučeníkov.

Priznať sa, že niečo nevieme, neuberá našej dôstojnosti; veď je to čin úprimnosti a hold pravde. Nebáť sa uznať, že sme sa mýlili, alebo opraviť prípadné nepresné tvrdenie, odprosiť za urážku, iným učinenu, nepodráva našu autoritu a dôstojnosť, ale ju upevní a dvíha. Tak aj používať zdvorilé spôsoby — a to aj voči tým, čo ich voči nám nepreukázali, a voči osobám vyššieho postavenia zachovať sa jemne, primerane ich stavu, je znakom vznešeného ducha a pravej dôstojnosti, ako má byť vlastnosťou osôb vzdelaných a zdvorilých. (V takom

prípade žiada aj naša dôstojnosť použiť spôsoby ostrejšie.) Vonkajšie formy a spôsoby zdvorilosti sa majú vždy zachovať okrem prípadu, keby ich pokladali za súhlas činov nespravodlivých a neslušných. V takom prípade aj naša dôstojnosť pýta použiť spôsoby ostrejšie, rozhodné a sebavedomé. Pravda, ani vtedy by nebolo dôstojné snížiť sa k urážkam, nádvakám a opovrhnutiu.

Všetko toto asi nebude v shode s našimi zvykmi a názormi a to len preto, že je v nás ešte vždy dosť toho pohanského, hoci nás predchádzajú celé storočia kresťanskej kultúry a kresťanských zvykov. Ale je našou povinnosťou reagovať proti týmto zbytkom starých chýb a pracovať na tom, aby sa všade a v úplnej miere uplatnili názory, vyvierajúce z nauky Kristovej. Buďme hodnými učeníkmi Kristovými: v tom je naša povinnosť, naša veľkosť, naša pravá dôstojnosť, ako aj samo slovo hovorí.

DO VÝŠAV.

Božie telo.¹

Svätý Ambróz.

Kto je pôvodcom sviatosti, ak nie Pán Ježiš? Tieto sviatosti prišli z neba, pretože všetok svoj pôvod majú v nebi. Naozaj veľký a božský je to zázrak, že Boh sypal s neba mannu svojmu národu a že ľud jedol, hoci nepracoval. Ty azda povieš: Mój chlieb sa často užíva. Ale tento chlieb je chlebom len pred sviatostnými slovami. Len čo nastane premenenie, z chleba sa stane telo Kristovo. Teda uvažujme nad týmto! Ako môže byť chlieb telom Kristovým? Premenením. Na aké a na čie slová sa chlieb premení na telo Kristovo? Na slová samého Pána Ježiša. Lebo všetky ostatné slová svätej obety prinášajú Bohu chválu, sú modlitbou za ľud, za pánovníkov a za všetkých ostatných. Keď prichádza čas sviatostného premenenia, kňaz už nepoužíva svoje vlastné slová, ale slová Kristove.

Teda Kristove slová vykonávajú premenenie. Ktoré Kristove slová? Zaiste tie, ktoré všetko stvorily.

¹ Na sviatok Božieho tela 24. júna.

Rozkázal Pán, a bolo nebo. Rozkázal Pán, a bola zem. Rozkázal Pán, a boly moria: Rozkázal Pán, a vzniklo všetko stvorenie. Teda vidíš, aké účinné sú Kristove slová. Ak však taká moc je v slovách Pána Ježiša, že začalo jestvovať to, čo nebolo, o koľko účinnejšie sú na to, aby premenily na iné to, čo bolo. Nebolo neba, mora, zeme. Ale čuj hovoriaceho: On povedal, a stalo sa, rozkázal, a bolo stvorené. Aby som ti teda odpovedal: Nebolo telo Kristovo pred premenením. Ale po premenení, hovorím ti, že je už telo Kristovo. On povedal, a stalo sa, on rozkázal, a bolo stvorené.

Teraz sa vráť so mnou k mojej myšlienke. Veľkým a ctihodným je, že Židom padala manna s neba. Ale uvažuj, čo je viacej: manna, a či telo Kristovo? Iste telo Kristovo, lebo on je pôvodcom neba. A naozaj, kto jedol mannu, zomrel, kto však bude jest tento chlieb, odpustia sa mu hriechy a nezomrie na veky. Preto len tak nie z dlhej chvíle hovoríš „Amen“, keď prijímaš; už v duchu vyznávaš, že prijímaš Kristovo telo. A keď ti kňaz hovorí: „Telo Kristovo“, ty odpovieš „Amen“, čo znamená „Tak je“. Čo jazyk vyznáva, toho sa s láskou aj drží. Prel. Fr. P.

Modlitba za obsiahnutie ponižnosti.

Svätá Terézia Ježiškova.

Ó Ježiš, ty si povedal, keď si chodil po zemi: „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinok pre svoje duše.“¹ Mocný vládca nebies, áno, moja duša nachádza odpočinok, keď teba vidí odetého podobou a prirodzenosťou otrocka, ako sa až tak snižuješ, že umývaš nohy svojim apoštolom. Spomínam si vtedy na slová, ktoré si povedal, aby si ma naučil ponižnosti: „Dal som vám totižto príklad, aby ste aj vy robili tak, ako som ja učinil vám. Nie je sluha väčší nad svojho Pána... Keď to viete, blahoslavení budete, keď to budete činiť.“² Pane, podľa týchto slov, čo vyšly z tvojho tichého a poníženého Srdca, chcem činiť s pomocou tvojej milosti.

Chcem sa ponížovať a podrobovať svojou vôľou vôli svojich sestier bez toho, aby som im v niečom protirečila alebo skúmala, či majú alebo nemajú právo mňa rozkazovať. Ó môj Miláčik, nikto nemal tohto práva voči tebe, a predsa si poslúchal nielen svätú Pannu a svätého Jozefa, lež aj svojich katov. Teraz v Hostii vidím, ako v plnej miere dovršuješ svoje zničenie. Ó božský Kráľ slávy, ako ponížene sa podrobuješ svojim kňazom a nerobíš rozdiel medzi tými, čo ňa milujú, a tými, ach beda, čo sú vlaštní alebo

¹ Mat. 11, 29.

² Ján 13, 15, 16, 17.

chladní vo tvojej službe. Môžu posunúť dopredu alebo dozadu hodinu svätej obety, ty vždy si pripravený, aby si sostúpil s neba na ich vyzvanie.

Ó môj Miláčik, pod rúškom bielej Hostie, aký tichý a ponížený srdcom sa mi zjavuješ! Nemôžeš sa viacej ponížiť, aby si ma naučil poníženosti; i ja, aby som odpovedala na tvoju lásku, chcem zaujať posledné miesto, zúčastniť sa na tvojich poníženostiach, aby som „mala účasť s tebou“ v kráľovstve nebeskom.

Veľmi ťa prosím, môj božský Ježiš, aby si mi poslal poníženie vždy, keď sa budem usilovať vyvýšiť sa nad iných.

Ale, Pane, ty poznáš moju slabosť; každé ráno si umienim cvičiť sa v poníženosti a večer spoznám, že som sa dopustila ešte veľa chýb pýchy. Pri tomto pohľade som v pokušení znechutiť sa; ale viem, že znechutenie je tiež z pýchy; chcem teda, ó môj Bože, na tebe jedinom zakladať svoju nádej, bo ty môžeš všetko, ráč urobiť, aby v mojej duši zrodila sa ctnosť, po ktorej túžim. Aby som dosiahla túto milosť tvojho nekonečného milosrdenstva, vždy ťi budem opakovať: „Ježiš tichý a pokorný srdcom, sprav srdce moje podobné svojmu!“

Prel. Anton Bagin.

Potreba lásky.

Svätý Augustín.

Ako sa môže úprimne radovať ten, ktorý dobro nemiluje? Z čoho sa teda raduje? S kým iným môže mať človek pravý pokoj, ak nie s tým, ktorého ozaj miluje? Kto by veľkodušne vytrval dokonca v dobrom, keby nehorel láskou? Kto by bol dobrotivým, keby nemiloval toho, ktorému pomáha? Kto by bol dobrým, keby ho takým nerobila láska? Kto ozaj verný, keby sa nevyznačoval vernosťou, ktorá koná z lásky? Kto skutočne skromný, keby ho k tomu nevedla láska? Kto by sa chránil toho, čo poškvŕňuje, keby nemiloval to, čo mu dodáva krásy? Preto právom dobrý Učiteľ tak často odporúča lásku ako takú, ktorú si výlučne máme nadobudnúť, lásku, bez ktorej ostatné ctnosti nemôžu prospievať, lásku, ktorú nemôžeme mať bez ostatných ctností, ktoré robia človeka dobrým.

Prel. Fr. P.

Dokonalá duša.

Svätý Ambróz.

Dokonalá duša sa odvracia od hmoty, vyhýba všetkému nemiernemu, nestálemu a zlému a pohŕda

“ Ján 13, 8.

ním; ani nevidí, ba ani sa nechce priblížiť k zemskej poškvrnenej skazečnosti. Dokonalá duša upiera myseľ na veci božie, a preto sa stráni zemskej hmoty. Útek jej nespočíva v tom, že zanecháva zem, ale že žije na zemi a predsa zotrváva v spravodlivosti a mier-
nosti, zrieka sa chýb, nie však celkom používania vecí tohto sveta.

Dokonalá duša pohŕda vecami viditeľnými a smyslovými, nezostáva v nich, ale ani sa nezdržiava pri pohŕdavých myšlienkach, ale povznášajúc sa čistým smýšľaním nábožnej mysle, vystupuje k veciam neviditeľným, večným a plným na divy. Túžiac totižto po zdokonalení, upiera zrak na ono jediné božské dobro a je presvedčená, že nič iné netreba hľadať, pretože to, čo drží, je najvyššie. Preto takýto muž, v ktorom je duševná krása, oplýva sám v sebe, lebo sám sebe stačí. A taký človek nie je nikdy sám, lebo Boh ako dobrotivý jeho pán je s ním vždycky.

Prel. Fr. P.

Ovocie ducha je láska.

Svätý Augustín.

Láska je naším ovocím, ako hovorí apoštol, pochádzajúcim z čistého srdca, z pokojného svedomia a z pevnej viery. A tou láskou, ktorou sa milujeme vospolok, milujeme aj Boha; lebo, keby sme nemilovali Boha, nemilovali by sme sa ani vospolok. Každý totiž ak miluje Boha, miluje aj svojho bližného ako seba samého; lebo ak nemiluje Boha, nemiluje ani seba. V týchto dvoch prikázaniach je celý zákon a proroci. Toto je naše ovocie. A preto keď nám ho zdôrazňoval, povedal: „Prikazujem vám, aby ste sa milovali vospolok.“ Aj Pavol, apoštol, keď proti skutkom tela odporúčal ovocie ducha, predovšetkým toto ustanovil, keď vravel: Ovocie ducha je láska. Potom sú ostatné ctnosti, ktoré pochádzajú z lásky ako z prameňa všetkých ctností a od lásky závisia. Tie sú: radosť, pokoj, zhovievavosť, dobrotivosť, dobrota, vernosť, zdržanlivosť, čistota.

Prel. Fr. P.

ŽIVOT.

Martýri v Katynskom lese.

Úryvok z prednášky univ. prof. Dr. F. Šubíka.¹

Nechcel by som zapierať, že ľudská pravda sa nekrižuje aj inde a nechcel by som tvrdiť, že to krivi-

¹ Uverejňujeme v smysle nariadenia ÚSB v Bratislave, č. 15.660/6-1943-ÚSB.

prelievanie, ktoré sa dnes po celom svete deje, pokladám za kultúrny akt. Ľudstvo rozhodne hlboko kleslo, no katynský prípad nám ukazuje na niečo hroznejšieho. Ukazuje nám sadizmus, perverzitu, aziatstvo vo svojej najprišernejšej nahote. Je to beštialita, s akou sa už 25 rokov likvidujú tisícky ľudí pod terorom boľševického panstva v sovietskom Rusku. V Katynskom lese sa bude dlho vykopávať, a nielen poľské, ale i staré hroby ruskej inteligencie a občianstva budú čoraz viacej a hroznejšie žalovať na boľševických vrahov, ktorí na krvi nevinných obetí budujú svoj zvrhlý raj a ktorí túžia podmaniť pod svoje krvavé panstvo celú Európou, ba i celý svet.

Ak niekto tvrdí u nás, a istá časť slovenskej inteligencie to naskutku tvrdí, že našou spásou je jedine sovietske Rusko a že v tomto sovietskom Rusku už niet krvilačného boľševizmu, ale nacionalizmus, tak sa príšerne mýli, alebo úplne vedome, pod vplyvom zahraničného rozhlasu, rozširuje nepravdu a želá si zánik slovenského národa, jeho kultúry a zánik slovenského štátu. Je vecou úradov, aby týchto pomýlencov, streštencov alebo zavádzačov priviedly k rozumu citeľnejším spôsobom, než tomu bolo doteraz. Ak sa niekomu páči sovietsky raj, hložme sa mu na padák a shoďme ho do toho raja, nech na vlastnej koži skúsi dobrodenie ním zbožňovaného panstva. Ak niekto koketuje s boľševizmom, nech ide ta a nech tu nepožíva a nevyužíva výhody tohto štátu, ktorý sa mu nepáči. Lahko je tu niekomu robiť salónneho boľševika a sedieť pritom v teplom úrade štátnom alebo prívátnom, sedieť v banke, sedieť v arizovanom obchode, sedieť na veľkostatku, sedieť za profesorskou katedrou, sobrať 10.000 Ks za operáciu chudobnej robotníčky, sedieť za stolom riaditeľa nemocnice kdesi na vidieku, byť členom správnej rady, brať tantiémy, tučniť z čierneho obchodu. Viem, že mnohí neveria katynskému prípadu a na zverstvách, ktoré až dosiaľ boľševici popáchali, zabudli. No, na tom nezáleží. Dôležité je, že správne je orientovaný slovenský ľud, a ten jeho postoj voči boľševizmu je jasný. Postoj ľudu bol vždy jasný. Nech si tá zavedená časť inteligencie nemyslí, že ľud bez nej nevyžije. Slovenský národ žil bez inteligencie temer 9 storočí a je tu! No, inteligencia bez ľudu nevyžije, odumrie a vyschne ako odlomená haluz.

Pán prezident Republiky mal minulého týždňa prejav k novým slovenským poručikom. Tento prejav mal by byť vyplakávaný v každej našej dedine, lebo istá časť inteligencie ešte stále kalí tu voľdu tvrdením, že slovenské vojsko na východe bojuje proti slavianskym bratom. To nie sú Slaviani na druhej strane,

ale bolševické hordy! Niet statočného Slováka, ktorý by sa nestotožňoval s týmito slovami pána prezidenta: „Pre slovenský národ ako kmeň slaviansky bolo to vecou zvláštnej cti, aby svojou účasťou na boji proti bolševizmu smazal s mena slavianskeho hanu a škvrnu bolševického sadizmu, ktorou poškvrnila inferiálna táto beštialita čistý štít slaviansky, lebo sadická krvilačnosť a barbarská zverskosť, neodškriepiteľne to známky bolševického imperializmu.”

To sú slová otvorené, jasné, hovoriace za nás všetkých v záujme nás všetkých.

Slovák, ktorý má česť a zdravý rozum, vie, kde jeho miesto a má správny názor jak na celú záležitosť v Katynskom lese, tak na všetky metódy, ktoré používa k získaniu a presadeniu svojej moci najväčší nepriateľ ľudskej kultúry — bolševizmus. Iba povahy slabé, iba duše plytké nie sú prístupné argumentom, alebo, ak ich aj presvedčíte, chytrácky prenášajú svoje protidôvody na vedľajšiu koľaj, na záležitosti napr., ktoré by silou mocou kompromitovali nemecký boj proti bolševizmu, ktorého sme aj my účastní. Holt, vedľajšia ulička a zadné dvierka sa musia za každú cenu robiť, lebo „kdyby se něco stalo — tak oni nic“!...

Shrňujem: v Katynskom lese boli nájdené tisícky mŕtvol poľských dôstojníkov. Nie sú to archeologické nálezy, lebo majú zlaté zuby. Čas zastrelenia je marec a apríl r. 1940. Všetky dokumenty sú pravé. Všetko nezvratiteľne dosvedčuje, že ide o beštiálne zavraždenie časti poľskej inteligencie. Všetky okolnosti nasvedčujú tomu, že vraždu previedly orgány bolševickej GPU.

Celá záležitosť dokazuje, že v sovietskom Rusku sa od r. 1917 teroristické metódy ani o vlas nezmenily, že tam niet ani nacionalizmu, slaviofilstva, ale ako som mal možnosť vidieť v Smolensku, že tam je sociálna úbohosť, Katynský prípad nám dokazuje, čo by nás čakalo na Slovensku, v Európe i na celom svete, ak by takáto moc ovládaná najnižšími pudmi, prerazila oceľový val armád, bojujúcich na východe za lepšiu budúcnosť novej Európy a tým aj za nás.

Bojujme a pracujme, aby pomník, ktorý bude stáť v Katynskom lese, nebol pre celý svet iba červeným výkričníkom žaloby, ale aby bol aj strašlivým mementom, ba aby bol aj správnym ukazovateľom cesty, ktorou sa musí svet i ľudstvo uberať, aby nedošlo už viacej nikdy k tragédiám, podobným katynskej tragédii.

LITERATÚRA.

P. ENRICO M. PARAVAGNA, OP: *Fra Candido. Dall'azione cattolica al chiostro*. Vydala Vysoká teol. dominikánska škola v Chieri, Taliansko 1943, str. 229, broš. L. 10. V krátkych dvoch mesiacoch vychádza táto kniha v druhom vydaní. Dal by som ju do rúk každému katolíckemu mladíkovi, lebo v nej nájde jednoducho a prirodzene nakreslený život mladého „katolíckeho akcionára“, povedali by sme SKM-istu, ktorý s poľa KA odchádza do dominikánskeho kláštora, kde v krátkom čase dozrieva pre nebo. Ako desaťročný chlapec stáva sa členom KA detskej sekcie ako ministrant u dominikánov. Tam ukazuje svoju výbojnosť a smysel pre božie veci. Neskôršie na dominikánskom gymnáziu je organizátorom SKM a pod vedením kňazov hlbšie sa vžíva do úmyslov svätého Otca organizovať mládež v jednom rímskokatolíckom rámci. Usiluje sa poznať seba samého, aby sa presvedčil, či je súci na takúto činnosť. Jeho životopisec nebojí sa otvorene písať aj o jeho chybách; ale práve v tom je výchovný význam tejto knihy, že nekreslí život dobrého mladíka bez nedokonalostí, ale poukazuje aj na zápasy, ktoré hrdina prežíval, kým dozrel na apoštola. Fra Candido bol dominikánsky veselý a žartovný, a pritom hlboko vnímavý a poslušný. Pre tieto ctnosti stal sa vodcom svojich rovesníkov, priebojníkov KA v SKM, ale nie nadhlo. Vnútorňý hlas zavolať ho do kláštora dominikánov, kde nastúpil cestu liturgicko-mystickej školy duchovného života, na ktorej sa mal pripravovať na apoštolát. Ani tuhá nebol mu cudzí šport a dovolená zábava, lebo toto všetku bolo popretkávané hlbokým štúdiom a modlitbou. Profesori, ktorí ho v tom čase poznali, píšu o ňom ako o najideálnejšom vzore noviciátneho života. Božia milosť rýchle si kliesnila cestu k jeho srdcu, preto rýchle ho ovládla. Fra Candido v prvej polovičke noviciátu dozrel pre Krista, ktorý ho povolal k sebe. Postava tohto dominikánskeho mladíka vyrástla v KA v srdci SKM, preto v Taliansku jeho životopis sa stal vodcom mládeže organizovanej v KA. Je to prvá SKM-istická hviezda na nebi Cirkvi rímskokatolíckej, preto si naozaj želáme, aby aj katolícka slovenská mládež poznala život ideálneho člena KA v Taliansku. Životopis odporúčame našim vychovávateľom: bolo by naozaj potešujúce, keby bol v krátkom čase preložený do slovenčiny. Nedajme sa predbehnúť inými národmi. — im.

DEJINY SV. ANGELY Z MERICI. 2. sväzok; vydaly sestry uršulinky v Trnave 1943, str. 498, cena

neudaná. Zásluhou ctih. ss. uršulínok v Trnave vychádza druhý sväzok dejín a života svätej Angely a rehole, ktorej je patrónkou. „Anonymné“ dejiny sú prejavom veľkej skromnosti, s akou pracujú sestry uršulínky na najdôležitejšom apoštolskom úseku — vo výchove dievčenskej mládeže. Stačí povrchno prelistovať túto knihu, aby sme sa presvedčili, že s rehoľným životom týchto sestier sú čiastočne spojené aj dejiny Cirkvi svätej v Európe. A netreba sa čudovať. Veď kde išlo o mládež, o výchovu a vyučovanie, tam bol aj duchovný zápas. A v tomto zápase vždy čestne obstáli sestry uršulínky. Ich kultúrny boj, metódy vo výchove a vo vyučovaní nesú aj dneska historickú pečať pravého katolíctva a v našich krajoch pravej slovenskosti. Veľmi zaujímavá je krátka kapitola o reholi svätej Uršule na Slovensku. Tu vidieť hlbokú duchovnú tendenciu, ktorá mala zavládnuť vo výchovných prostriedkoch, najmä keď išlo o upadajúci kláštor v Košiciach. Knihu odporúčam našim vychovávateľom, najmä učiteľkám. Niektoré výrazy v knihe mohli byť preložené našskými slovami. — im.

MARCEL LÉGAUT: Ringen der Seele um Gott. Verlag Räber und Cie. Luzern 1942, str. 262, viaz. Fr. 8.50. Náboženské zjavené pravdy neradi počúvajú ľudia, čo nemajú veľa času hľadať a uvažovať, ale chcú každú vec akosi vidieť, poznať celkom prakticky. Toto mal na mysli spisovateľ, keď začal celkom moderne a nášmu človeku primerane vysvetľovať, aká je cesta, ktorá vedie k nebeskému Otcovi. Tohto nebeského Otca líči tak nežne, tak milo, že každý si ho musí obľúbiť a usilovať sa stať jeho synom, jeho milým dieťaťom. Spisovateľ v ničom sa neodklonil od Evanjelia; ba naopak, celá kniha je hlbokou meditáciou Evanjelia, preto niektorí kritici ju prirovnávajú ku knihe Tomáša Kempenského O nasledovaní Krista Pána. Slovmi Krista Pána prihovára sa k modernému človeku a vedie ho k praktickým životným záverom, vyplývajúcim z prežívania tejto náuky. Kniha je písaná ľahkým slohom, neunaví čitateľa a pritom ho zasväti do večných božích plánov. Objednajte si ju v Misijnom knižkupectve v Nitre. — im.

G. CHEVROT: Petrus der Apostel. Verlag Räber und Cie. Luzern 1938, str. 275, broš. Fr. 5, viaz. Fr. 8.50. Základom tohto diela sú rozhovory Krista Pána s Petrom a Kristove výroky o ňom. Autor chce ukázať, akú metódu používa Spasiteľ pri duchovnej výchove apoštola Petra. Kristus dobre vidí ohnivý temperament Šimona Petra, jeho okaté chyby, a pritom aj dobré vlastnosti; preto raz ho pochváli, ino-

kedy jemne potresce a to tak, že nezabudne pridať kvapku útechy. Výchovný spôsob božského Majstra má slúžiť za vzor každému vychovávateľovi a duchovnému vodcovi, preto spisovateľ sa usiluje opísať, ako Kristus Pán obyčajného galilejského rybára vychoval za svojho nasledovníka. Peter bol vrtkavý a bojzlivý, ale vedel milovať; preto Kristus Pán mohol odstraňovať jeho nedokonalosti a kresliť v ňom svoj vlastný obraz. Spisovateľ zdôrazňuje, že keď Petrove chyby neboly prekážkou úzkeho spojenia s Kristom, lebo vedel milovať a ľutovať, my tiež môžeme silne dúfať, že ani naše hriechy ňou nebudú, keď pôjdeme za Petrom v šlapajach lásky. Peter sa stal nositeľom kľúčov Kristovho kráľovstva na zemi. Našou úlohou je zachovávať zákony tohto kráľovstva, ak chceme sa zúčastniť na sláve, v ktorej žije rybár Peter. Kniha na rozjímanie, lebo autorovi sa podarilo výtihnúť jemné spôsoby Spasiteľa pri výchove svätého Petra; a je dôležité, aby to každý poznal. Knihu odporúčam: dostať v Misijnom kníhkupectve v Nitre. — im.

ALBERTINE SCHELFHOUT-VAN DER MEULËN: *Werde glücklich!* 5. vydanie. Verlag Räber und Cie. Luzern 1941- str. 88, broš. Fr. 1.80, viaz. Fr. 2.80. Buď šťastná! Koľko ráz sa naskytne človeku príležitosť povedať našim devám: Konaj to, a budeš šťastná! Pravda, slovo šťastie je veľmi relatívne, keď dievča nevie, v čom vlastne spočíva dievčenské šťastie. Autorka tejto knihy iste hlboko nazrela do dievčenskej duše, keď sa odvážila opísať cestu k dievčenskému šťastiu. Začína takto: Sedemnástočná. Aké ideály má takéto dievča? Jej ideál nevyrastá len z duše samej, lež formuje ho aj okolie. A to okolie je pestré, všelijaké, prajné aj neprajné. Záleží na tom, či „sedemnástočná“ pozná a z duše pochopí pravý dievčenský ideál. K tomu jej chce pomôcť táto kniha. V krátkom čase vyšla v piatich nemeckých vydaniach a neviem v koľkých holandských. To nasvedčuje, že je životná a praktická. Naším katolíckym devám vrelo odporúčam. Dostať v Misijnom kníhkupectve v Nitre. — im.

Keď nenapíšete predošlú adresu, administrácia zmenu neprevedie a tak prichádza k mnohým nedorozumeniam a zbytočným vypisovaniam.

Najmladším spolupracovníkom. Rukopisy nikomu nevraciamе, teda ani tie, ktoré zakotvia v redakčnom koši.

Konkurz. Dominikánska rehoľa na Slovensku prijme do noviciátu pobožných a nadaných mladíkov, ktorí v duchu svätého Dominika chcú pracovať na spásе duši. Prihlášky do 15. júna prijíma redakcia Smeru.

E. T. Nitra. Článok má kazateľský ráz, musel by byť dôkladne prepracovaný. Predbežne odporúčam prekladať. Rukopisy nevraciamе, to pripomínam všetkým pisateľom.

Mladíci-idealisti, ktorí majú záujem o unionistickú myšlienku a chceli by sa venovať apoštolovaniu za sjednotenie medzi našimi pravoslávnyimi bratmi, nech sa prihlásia na biskupskom úrade v Nitre. Podmienky: 1. Nadprirodzené pohnútky. 2. Telesné zdravie. 3. Matúra aspoň s priemerným prospechom. 4. Prijatie východného obradu. 5. Odhodlanie pracovať aj mimo vlasti. Štúdiá sa konajú v pápežskom ústave „Russicum“ v Ríme a trvajú 6—8 rokov. Podrobnejšie informácie podá Rudolf Šesták-Martinka, Bratislava, Svoradov.

Dary na študentský tlačový fond: MUDr. Jozef Lukáč, primár, Trenčín, 100 Ks; MUDr. G. R. Hoffmann, Snina, 100 Ks; doc. MUDr. J. Štepán, primár, Prešov, 100 Ks; Štefan Gabura, Nové Mesto n/V., 100 Ks; Dr. Gejza Riedler, Bratislava, 73.50 Ks; p. Bardiovský, Topoľčany, 50 Ks; prof. P. Kosziák, prefekt, Trenčín, 50 Ks; Michal Sedliak, radca v. s. v. Trenčín, 50 Ks; Ján Kutiš, kaplán, Nemšová, 50 Ks; Zofia Marenčáková, Horné Srnie, 50 Ks; Tomáš Kováč, farár, Maľženice, 27 Ks; Emil Albrecht, vedúci notár, Rosina, 20 Ks; Ján Bakič, prednosta RSP, Topoľčany, 18.50 Ks; Belo Šuman Hreblay, farár, Podbrezová, 23.50 Ks; Dr. Libor Podhoránsky, súdny radca, Ružomberok, 26.50 Ks; Jozef Gál, Topoľčany, 15 Ks. Po 13.50 Ks: Koloman Horniš, poslanec, Kys.

Nové Mesto; Štefan Havran, farár, Pastuchov; Dr. Ján Pásztor, farár, Dubnica n/V.; rím. kat. farský úrad, Lietava; Zuzana Macková, odb. uč., Senica nad Myjavou; Andrej Gregorčok, Podkonice; Dr. František Hrušovský, poslanec, Kláštor pod Znievom; Dr. František Garanský, Levoča; JuraJ Pauer, riaditeľ, Bardiov; A. Jusko, školdozorca, Sabinov; Kamil Mečiar, farár, Dobrá Niva; Anna Hološková, Bratislava; Dr. Ambróz Petrovič, lekár, Trenčín; Ondrej Štiavnický, okr. náčelník, Trenčín; Anna Daučíková, Bratislava; Dr. Jozef Ligoš, Sp. Kapitula; Msgr. Michal Boľček, farár, Nitra; JUC. Anton GalváneK, Bratislava; Jozef Pös, farár, Horná Stubňa; František Krkoška, odb. uč., Žilina; Štefánia Glováňová, Bratislava; Anna Bartanusová, Trenčín; Dr. Anton Hudcovský, Ilava; Jozef Halmeš, Trenčín; rím. kat. farský úrad, Slatina n/Bebr., 4 Ks; Štefan Schimpl, tajomník HSLŠ, Ružomberok, 8 Ks; Vendelín Košík, profesor, Žilina, 10 Ks; Ján Krajňák, študent, Sedlice, 5 Ks; Štefan Mišota, farár, Krušetnica, 8.50 Ks; Jozef Omelka, farár, 10 Ks; Emil Petách, bohoslovec, Cabov, 5 Ks; Anton Šoltýs, Kvetnica, 6.50 Ks; Matej Litvín, kaplán, Vondrišiel, 6.50 Ks; Ondrej Rybárik, študent, Rajec, 5 Ks. Po 3.50 Ks: J. Masník, prokurista, Trenčín; Anna Koššíková, uč., Sabinov; V. Bukovinská, uč., Bitarová; Július Béreš, uč., Motyčky; Štefan Hudec, kaplán, Zemianske Kostolany; Albín Hudcovský, uč., Bolešov; Michal Fidluš, vicerektor, Bratislava; Dr. Albert Masár, kaplán, Čadca; Em. Kettner, profesor, Bratislava; Jozef Rieger, hl. inšp. železníc, Trenčín; Sestry Nepoškvrn, Poč. P. Márie, Zakamenné; Dr. Štefan Tiso, prezident vrchného súdu, Bratislava; Jozef Kozinka, farár, Nitrianske Súčany; Kláštor Dcier bož. lásky, Dolná Krúpa; Agnesa Kováčová, Rosina; Dr. Ignác Matiš, Trenčín; J. Pikna, Myjava; prof. Ignác Havran, Topoľčany; Margita Franciscy, Kláštor pod Znievom; Andrej Tkáč, Trenčín; Dr. František Fellegi, Ružomberok; rím. kat. farský úrad, Veľká Bytča.

Štedrým darcom úprimné Pán Boh zaplať!

SMER, revue pre duchovný život. Vydávajú trencianski dominikáni. Zodpovedný redaktor Dr. I. Müller. Používanie novinových známok povolene výmerom Min. dopr. a ver. prác, rezort poštový v Bratislave pod čís. 144.487-III/1-1940. Dozorný poštový úrad Trenčín. — Tlač: V. Čelko, Trenčín.